

CHRISTOPHORI

THVANI PRINCIPIS SENA-
TVS, ET HONORE, ET VITA

honestissime defuncti, Funeris

Laudatio.

AD ACHILLEM HARLAEUM

Baumontium eiusdem senatus lectum à Rege

Principem.

Hoc funus duxerunt & luxerunt *Aegidius Brulartus Petri filius, Paulus Danguuechinus, Petri filius. Ioannes Burdinus Jacobi filius*, gratulatus est Galliae *ACHILLEM* suum, tantoque cecinit versus Heroi, quàm potuit, heroicis. Paravit hos, ad hanc Pompam, suos discipulos *ALEXANDER POGOESAEVS* Regiæ Burgundorum Doctor classicus. Idem eodem de funere *THVANI* ædidi in lucem

Carmen.

Franciscus Rassius Noëns.
Chirurgus parisiensis. 1573.
PARISIIS.

Apud Ioannem Richerium, via Diui Ioannis La-
teranensis, sub signo Arboris virentis.

M. D. LXXXIII.

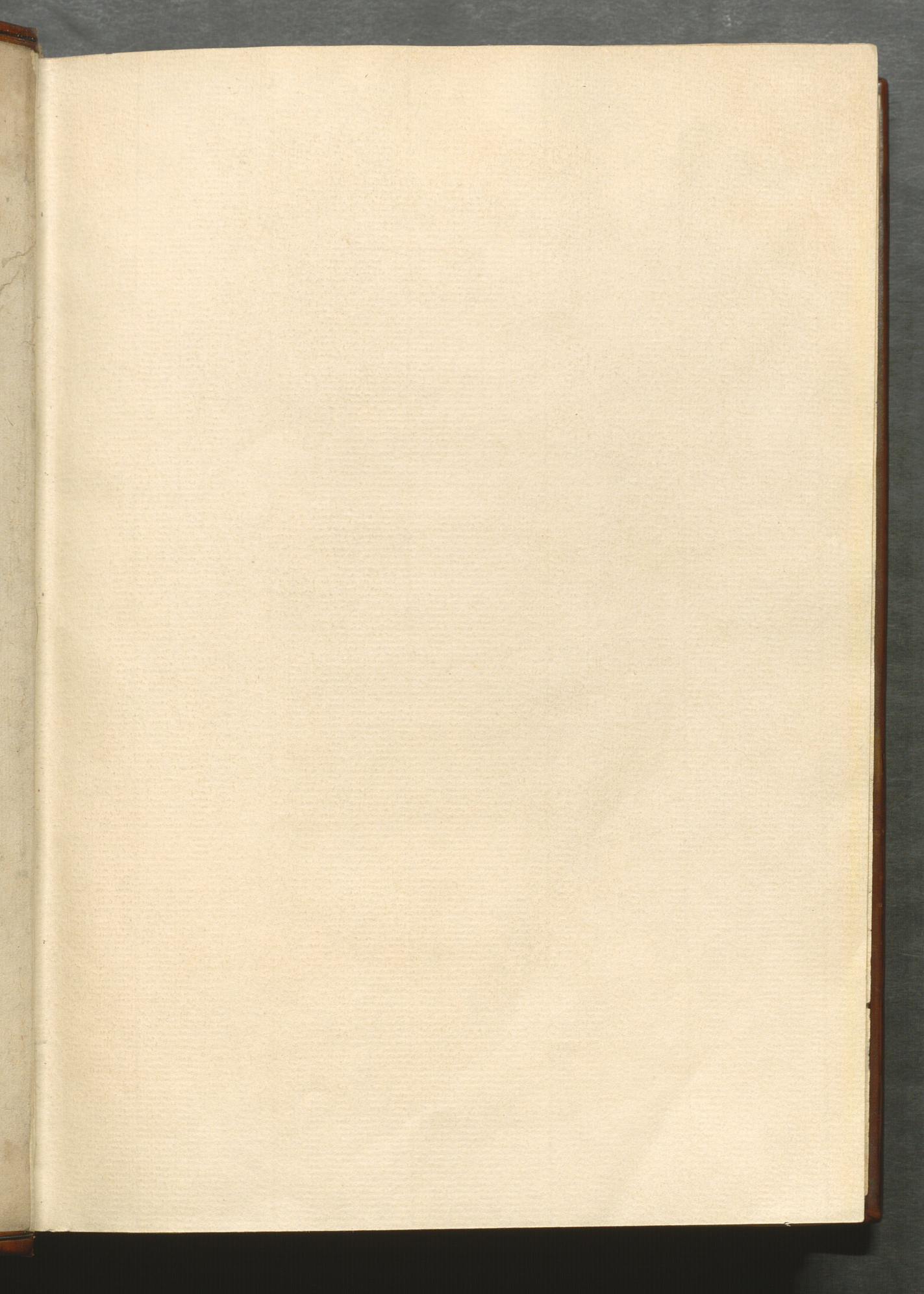

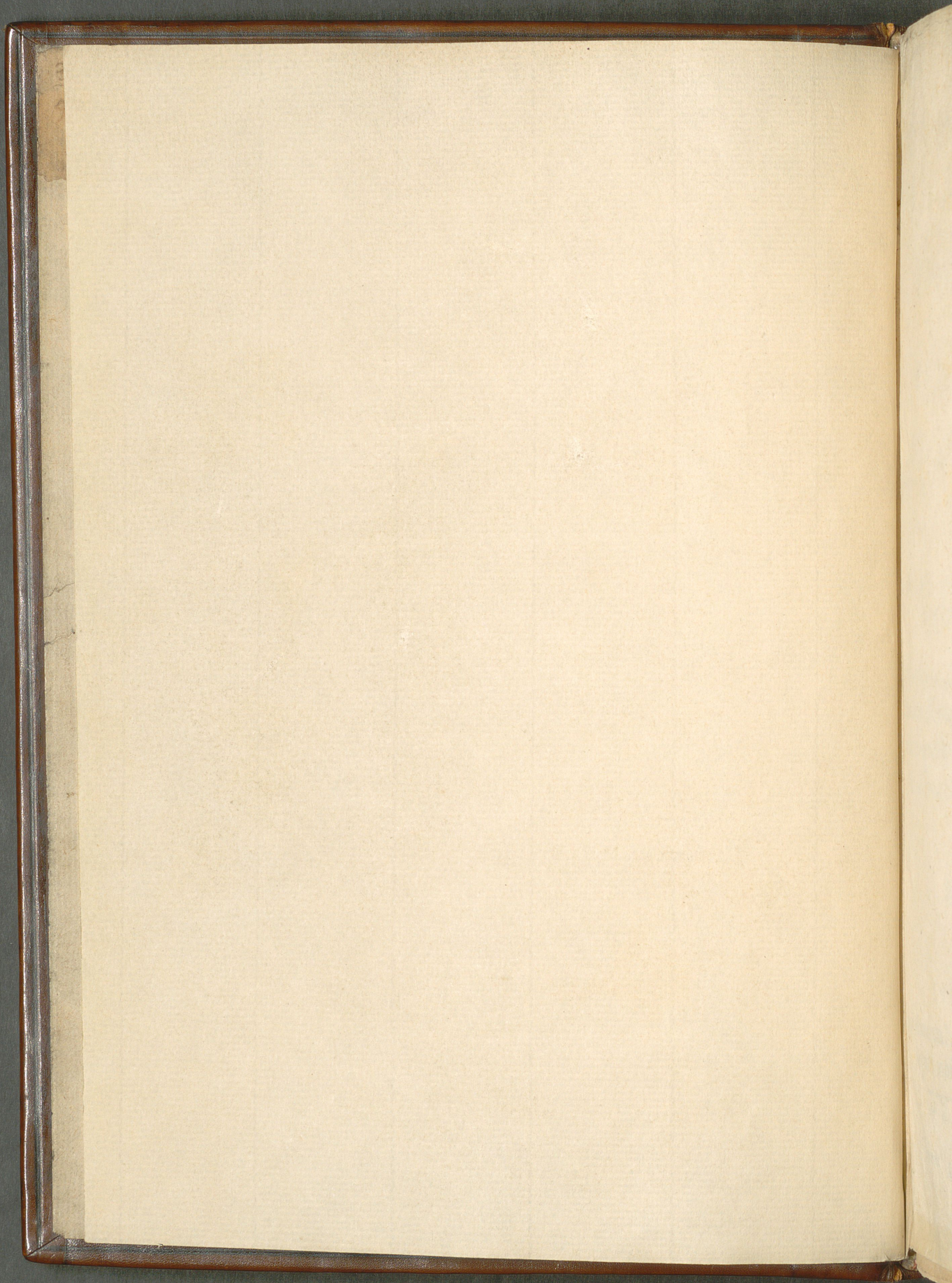
C.E. / 2.

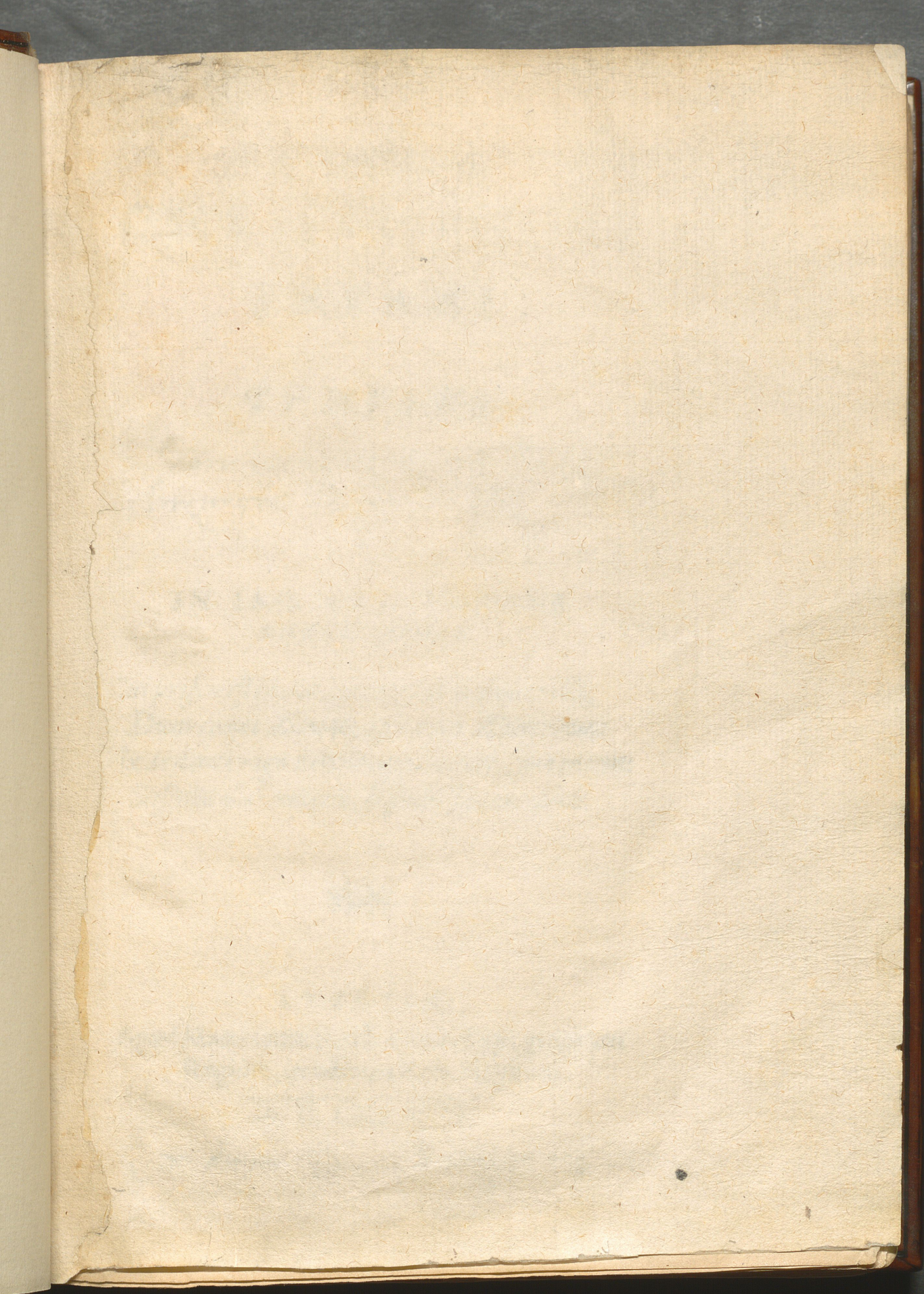

38
9585

CI

Fr
Am

Orator

I

Cuipr

Dum

Ex ar

Suff

Apud

CHRISTOPHORI

THVANI PRINCIPIS SENATVS,
ET HONORE, ET VITA
honestissime defuncti, Funeris
Laudatio.

AD ACHILLEM HARLAEUM
*Baumontium eiusdem senatus lectum à Rege
Principem.*

Hoc funus duxerunt & luxerunt *Aegidius Brulartus Petri filius, Paulus Danguochinu., Petri filius. Ioannes Burdinus Iacobi filius, gratulatus est Galliae ACHILLEM suum, tantoque cecinit versus Heroi, quàm potuit, heroicis. Parauit hos, ad hanc Pompam, suos discipulos ALEXANDER POGOESAEVS Regiae Burgundorum Doctor classicus. Idem eodem de funere THVANI ædidi in lucem*

Carmen.

*Franciscus Rassius Noëns.
Chirurgus Paris et Reg. 1583.
PARISIIS.*

Apud Ioannem Richerium, via Diui Ioannis Lateranensis, sub signo Arboris virescentis.

M. D. LXXXIII.

NOBILISSIMO CLARISSIMOQUE
viro Achilli Harlaeo Baumontio, Senatus Principi
Ægidius Brulartus Petri filius. S.

DDVCVNTVR multi multis causis, ut his potius,
quã illis hominibus tribuendum putent quod inge-
nio consequi tandem scribendo potuerunt. At mi-
hi præcipue ratio persuadere debuit, ut quæ de pri-
mi Præsidis viri admirabilis laudibus diuinis ver-
ba feci, publicis literis comprehensa, ne certè possent
euolare (habent enim alas, ut sæpius admonuit Homerus) ea nulli po-
tius consecrarem, quam, diuine vir Achille, tibi. Nam ex scriptori-
bus Illis quamplurimi multa scribunt ad eos, quos nec attingit ullo
modo, nec sollicitos habet huiusmodi, quæ talibus monumentis consi-
gnatur, scientia: Ego vero cum tibi offero quæ de admirabili diuini vi-
ri Christophori Thuani virtute dixi, ea de quibus noëtes diesque tu
cogitas, ea de quibus solis tu laboras, ea quæ omnino ad te pertinent, ea
quæ sunt propriè tua, tibi non do, sed reddo, atque ne reddo quidem,
quæ semper habuisti, sed ea in te esse dico. Nam cæteris narrare non est
necessè, cum prædicent omnes, tua vita salutem Reip. contineri, atque
propterea non solum causa tua, sed etiam sua optent semper te opti-
mè VALER. E.

CHRISTOPHORI THVA-
NI PRINCIPIS SENATVS, ET
honore, & vita honestissimè defuncti,
Funcbris Laudatio.

SI quàm libenter, non solum patienter, Chri-
stophorus ille Thuanus, cum sedebat in solio
supremus Iudex, audiebat eorum verba, qui ad
eiusdem Tribunal, vt ad aram legum, æquita-
tis perfugium, salutis præsidium confugiebãt :
tam beneuolè vos; qui grata memoria colitis
optimorum virorum nomen omnium, qui huius ad vnus ho-
minis admirabilem, singularem, diuinam virtutem conati sunt
propius accedere: tam benigne vos, Auditores, mihi de tam a-
cuto ingenio, cui non faueretis nisi essetis ingeniosi, mihi de tã
amabili humanitate, cui non tantum concederetis, nisi essetis
humani, mihi de temperantia tam moderata, cui non tam mul-
ta tribueretis, nisi essetis temperantes, mihi deniq; de illa, quam
rebus omnibus anteponitis, quia & fortes & iusti estis, incredi-
bili magnitudine animi & inaudita Iustitia, dicenti, tã beneuo-
lè audientiæ veniam datis, profecto mihi nunc affertis, cur de
vestra non debeam attentione dubitare. Cùm primùm adoles-
centes veniebant in forum, atque ad dicendum accedebant, pu-
dore, propter ætatem hærebant, insolètia rerum forensium per-
turbabantur, tam graui auctoritate, tanta dignitate oris, tam se-
uera summi Iudicis amplitudine vehementer ad primarum
aditum causarum commouebantur. At ille Princeps Senatus
tam erga bonos humanus, quàm in malos seuerus, aduersus om-
nes iustissimus, vultu & conspectu splendore oculorù nitidus

collucentium sereno, tenebras illas, quas timor solet offundere mentibus, discuriebat, ad videndum quam viam insistere & tenere cursum deberet oratio, declarabat. Illi vero tamē, quos ira vir ad generis humani salutem natus, à metu reficiebat, & recreabat à diffidentia, quamuis de rebus maximis verba facerēt, de illis tātū, quarum omnium multo est maxima vna ex minimis, de quibus orationem comparo, dicebant. Nam etiam si de omnibus fortunæ commodis decernebant, dicendo certè consequi conabantur ea, quæ cum firmis, constantibus, perpetuis, quibus cumulus fuit Christophorus Thuanus, bonis, in quibus mea versatur oratio, non sunt vllō modo comparanda. Itaque vestræ humanitatis est, sic mihi vos præbere, vt horum oculorum mihi purissimus nitor, ad spem bonā præluceat, os tam honestum, in quo acquiesco, os mihi, linguam, latera confirmet, arrectæ vero, quæ sunt ad eò teretes, aures vestræ, vocem excitent, cum præsertim, multò mihi sit grauius pondus, quàm illi suscipiebant, perferendū: nisi vero fortasse quis sustineri posse facile putat hoc onus, etiam si ex infinitis vnā, ex maximis minimā huius viri, in quo summa fuerunt omnia, virtutē, mihi nunc sumam & tollam. Quasi vero in tanto viro, qui laudibus omnibus excelluit, vlla fuerit, cui par disertis aut etiam eloquentis hominis oratio, possit inueniri. An sum igitur proiectus ad magnam audaciā, qui de rebus ita magnis, puer, vocem mittere non dubitem? Certè meum semper fuit, ne confidens essem, vereri. An dicendo has virtutes, ad omnes partes omnium præclarè factorum pertinentes, memoria complecti, oratione comprehendere, voce efferre, laterib⁹ dicēdo sustinere me posse mihi persuasi? Confidere esset impudentis, sperare temerarij, optare superbi. At conari tamen rem vobis gratam facere, mei profecto fuit officij. Cùm verò Themistocles suas laudes, quibus delectabatur maximè, tam suauiter animo nunquam imberit, quàm harum liquidissimam & purissimam ab hoc Herodotus, hoc est ab omniū virtutum fonte, promanantem degustabit vbertatem, hac vt eadem copia, vestros animos possem aspergere, ad meam, quam præstare debeo vobis, operā, pertinere existimauit. Videbant non inuiti Romani, imò ferebant in oculis adoles-

LAVDATIO.

5

centes, qui sceleratos homines in ius vocabāt, accusabant, vituperabant. Quamquam non est concupiscendum, vt committāt aliquid scelerati, atque tibi afferant, cur à te, quia mali sunt, malè audiant. At causas vt semper habeas, propter quas de viris optimis, multa eorum pro dignitate dicas, vt tam laudabili semper, quod ad veram laudem refertur, defungi possis munere, id vero est votis omnibus optandum. Itaque, etiamsi orator ille Græcus conqueratur, facilius hominum vulgus, aures suas concuiciis, quàm laudationibus patefacere, non tamen de prudentibus intellexit: aut si intellexit, hac de tam magna, qua præditi vos estis, prudentia, cogitare profectò non potuit. Nam etiam plebs Romana, quæ a vestra sapientia longissimè abfuit, exilijt gaudio, & exultauit lætitia, cùm Octauium, ne commemorem infinitos, vidit ea qua nunc sum ætate, publicè dicentem. At laudabat mulierem. Ego virum, qui cæteris viris tantum præstitit, quantū viri mulieribus excellunt. Laudabat auiam. Videri poterat id dare potius generi, quam veritati, certè nō potuisse negare ei, qua filij ad parentum funus hoc munere cohonestandū tenebantur, consuetudini. Ego verò non existimari possum, vi domestici amoris adductus, ornare nūc auiam, sed virtutis, quæ maiores habet vires, quàm omnis propinquitas, admiratione commotus, patriæ parentem laudare. Nam causæ nihil est, cur iudicare quis possit, hoc vt officium faciam, me consuetudine cogi, sed persuadēt omnibus omnes rationes eius moribus me adduci, qui à pueritia ad extremā vsque senectutē in omni omnium virtutum obeundo munere constanter versari consuevit. Si vero ab ineunte ætate principium ducere, atque omnes partes persequi, tandémq; ad extremam conarer peruenire, totum esset huic vni narrationi vitæ meæ tempus transmittendū: quod tamen non sufficeret, etiamsi mihi puero natura tam longam relinqueret, quàm Deus qui, providebat hominē vsurum optime hoc munere, Christophoro vitæ dedit vsuram. An igitur quia nihil vnquam est in tanto viro spectatum puerile, propterea tacitus ea prætermittam omnia, quæ simplex ætas pueritiæ, nullo simulationis artificio erudita, dare solet in pueris, ad res honestas & excellentes à natura factis, virtutum signa certissima? Nā

vt esset ineptè ridiculus, qui etiamsi videret oculis agrum densis
 fegetibus vndiq; vestitū, granis infinitis spicas singulas cumulatīf
 simè cōfertas, alios verò proximos & affines cāpos nudos & va-
 cuos, quæreret tamē, an ille tam fertilis & copiosus ager diligē-
 ter prius fuisset excultus: Ita cū in oculis & in conspectu om-
 nium Thuanus, extrema pueritia vix adolescentulus in illa Cu-
 ria, hoc est in augustissimo Iustitiæ templo, in maxima doctis-
 simorum omnium virorum corona, causas forenses tam distin-
 ctè, tam disertè, tam copiosè, addo etiam, quod magistri dicen-
 di nequidem excogitare potuerunt, tam iustè & æquè dixerit,
 vt ille sanctissimus frequentissimorum senatorum confessus, iā
 tum ornamentum curiæ, cuius postea caput fuit, lumen & pro-
 pemodum numen, iudicarent: Nonne putidus esset, atque odio-
 sè curiosus, qui tam vberem fructuum copiam, ex tam felicitis
 ingenij veluti fundo natam cū cerneret, dubitaret tamen an
 solum esset natura bonū & ingeniosum, an, id subactum & ex-
 cultum, an tanquam agricolæ, præceptores bonarum discipli-
 narum sementem fecissent, an è cœlo inber ille diuinus sine
 quo exarescunt ingenia, depluisset abundanter? Quamquam etiā
 ij, qui docere conati sunt optimum esse nihil vnquam omnino
 discere: Ij quibus summæ curæ fuit perquirere, quibus argumē-
 tis probarent non debere nos multa studiosiūs quærerere, facile
 nobis concederent & hoc darent, vt cū pueram singulari in-
 genio, summa naturæ bonitate præditum videremus, quo loco,
 qua familia, quibus parentibus natus sit, peteremus. Hic certè
 Patricius clere patrem honorificè glorioseque potest. At sunt
 homines noui, à quibus quæritur sius quis sit pater, vt ille
 quæsiuit à M. Tullio, Merellus. Sed Christophori non auus mo-
 do Iacobus, Aduocatus Regius, hominum sermone celebratur:
 sed etiam proauus Iacobus, qui maximos ordines in exercitu
 Charoli 7. duxit, est omnibus in ore: neq; tantū proauus, sed etiā
 abauus Iacob. quo vsus est Ludouicus Regis Charoli 6. Magi-
 stro Pal. cū laude, cū gloria nominatur. Cū igitur illos, post homi-
 nū memoriā pstantissimos viros, omnes homines cōplectantur
 memoria; quāuis tot annis, tot seculis ab hac ætate longissimè
 positos, quis Augustinum Christophori patrem non recordan-
 do videt,

do videt, cum js, & tã clarus splendore sit laudis, quàm maiores eiusdem fuerunt, & horum ad temporum veluti oculos, multò propiùs accedat: Is tamen suorum qui maiorum laudibus efferri, suis proprijs virtutibus gloriari merito poterat, hoc filio suo Christophoro, quo vno, aui, proaui, ab aui, omnes virtutes contineri videbat, solebat triumphare. Itaque, vt Rex Cyrus, cum Lyfander proceras arbores elegãti ordine in quincuncem directas spectaret attentius, facere diutius Rex non potuit, quin prædicaret hanc ad se laudem pertinere, sua manu has esse plantatas arbores: Ita vir ornatissimus, qui tam fœlicem arborem, ex qua, vt ex illa quercu dodonæa reddebantur oracula, plantauit, cum tot mortalium oculos in suum filium coniectos videret, hunc omnes intueri, ab omnibus suspici, amari, laudari: exclamasse dicitur sapius, etiamsi nihil vnquam moderatius & modestius eo fuit: Hunc ego tibi ô Gallia suscepi, alui, institui. In hanc laudem consentiebant omnes gentes, omnes omnium ordinum homines. Nam etiam Agricola: Vt ex vno grano, dicebant, multa nascuntur alia, ita ex vno viro bono, natus est hic, in quo sunt omnes bonitates. Milites fœlicitem quam Pompeium prædicabant, qui ipse quidem summis in amoribus & delicijs fuit, patrem tamen à quo alienum habebant ciues animum, habuit. Canebant clarissimè poëtæ. Qui tanti genuere talem parentes? An, vt blandi sunt, assentabãtur? Cur igitur historici qui vnam sibi proponunt, & vnam sequuntur veritatem, scripserunt Marcum Imperatorem, optimum principem, non tam magnũ beneficium Reipub. cum eius hostes interfecit, quàm magnum damnum & malum dedisse, cum vitam Commodi, homini omnium incommodo & pernicioso, dedit: At Thuani patrem multa quidem in Rempub. contulisse beneficia, maxima, vtilissima, ad omnem laudem ornatissima, sed nunquam æquè Reip. profuisse, quàm cum tam admirabilem filium Reip. generauit? Itaque sanus nõ esset, is, qui vobiscum, medici, non sentiret. Vos appellari medicos medicorum filios propterea dicebatis, quòd qui medico patre sunt vsi, facere medicinam multo salubrius sunt visi: Ita quem à tanto Præsìde patre procreatum & eruditum videbatis, præsidem vobis videri singularem dicebatis.

Quid

Quid iurifconsulti? Si pater hunc vnicum haberet, atque, vt est
 in iure ciuili, pro multitudine liberorum daretur immunitas,
 hic vnus satis esset: Ius trium aut quatuor liberorum petere non
 opus fuisset. Probabant hæc responsa prudentum homines di-
 uini Theologi, atque sapientem filium esse patris gloriam sapien-
 tissimè dictum esse, ab illo sapiente, prædicabant. Non tã multa
 protulisset tam multorum & tantorum virorum de vnus ado-
 lescentis moribus testimonia, nisi veritus essem ne viderer ho-
 rum omnium inuidere laudi, qui cùm dicuntur ita multa cum
 laude de Christophoro Thuanò dixisse, hoc assequuntur, vt ip-
 sa de virtute verè & prudenter existimasse videantur. Sed veniã
 mihi dari velim tamen ab alijs infinitis, quibus non hunc habe-
 re possum honorem singulis, vt quid senserint, dixerint, scripse-
 rint, commemorem, quamuis id maximi beneficij loco pone-
 rent, si tam frequens ornatissimorum virorum cœtus audiret,
 quantum honestati tribuendum putarunt, ob eã causam, quòd
 viro præstantissimo laudem, qua fuit dignissimus, tribuerint.
 Hic alius mihi: Dic huius viri de singulari humanitate multa
 me prædicasse: His omnibus videbor sentire quid sit humanitas.
 At non vacat. Alter mihi: Dic me tam religiosi hominis pietatè
 admiratum fuisse: Hi omnes iudicabunt existimare me potuisse
 quæ vera sit pietas. At non est otium. Ad alia maiora festinat ani-
 mus. Enimvero progredi non possum longius, consisto inuitus,
 fixus hæreo. Miserum me quænam me vis, tam vehemens, tam
 arctè nunc tenet cõstrictum? Heu de scelere meo fateor. Da ve-
 niam Patria carissima mater optima Lutetia. In vrbe tua natus
 est Christophorus Thuanus: id tibi ad æternam laudem est im-
 mortale decus, Ego tamen his de tuis ornamentis reticebam.
 Peccaui, fateor: sed tamen hanc cur tu culpa mnolis ignoscere,
 non cõmisi. Tuus hic ciuis multa quidem multis alijs beneficia
 dedit vrbibus, sed cum vni tibi præcipuè vt prodesset, nihil dili-
 gentiæ, nihil studij, nihil laboris prætermiserit, existimabam ho-
 minũ memoriæ tenebras nullas offundi posse, quæ facerent vt
 minus vlli viderent eum virum Lutetianum fuisse, qui tã mul-
 ta, ad omnes consequentes annos, reliquisset in eadem ciuitate
 penitus impressa suorum meritorum vestigia. Nam septem illæ
 quæ

L A V D A T I O .

quæ vnus de hominis patria certant vrbes , aut nunquam inter se contendissent, aut leuiter commotis ad contentione animis, sex vni facile concessissent, & secundum eam dari litem passæ fuissent, si vt Christophorus suis monumentis exornauit Lutetiam, ita vel Rhodum, vel Athenas suis beneficijs poeta affecisset: Hic igitur qui ~~viuus~~ dicitur non habuisse vbi in suo pedē poneret, habuit sanè mortuus quam in urbem se reciperet . Itaq; à tam multis cùm inuitaretur, causæ plurimū certè fuit, cur nō inuitus ea cederet ciuitate, in qua versibus, qui iuberentur solum vertere, locum relictum nullum voluit ille, qui ab homine doctissimo philosophorum dictus est Homerus . Hic cùm vicinus morti, ex suo, sicut appellabat, ergastulo, aut etiā sepulchro, ex eundem sibi sentiret, Dijs gratias egisse dicitur, quòd esset Atheniensis: At Christophorus Thuanus, vniuerso hominum generi natus, atque multò gloriosius, quàm doctor Platonis, de quo loquebamur, mundanus, etiam si quòd esset Lutetianus, fortunæ suæ gratulari potuit: Nam certè si Seryphitis fuisset, clarus ita nunquam Themistocles fuisset: tamen gaudendum magis & lætandum ei fuit se ita meritum esse de patria, vt non tam ea, **ciuis** gloriari posset, quàm ciuitas ciue suo triumphare, de quo existimaret, quod olim de Scipione Fabius, & prædicaret. Non enim omnes, qui maximis in vrbibus nati sunt, in magno propterea nomine & gloria fuerunt: sed qui magnas vrbes auxerūt amplificarunt, conseruarunt, ij profectò ob tanta merita, omniū gentium literis, atque linguis celebrati fuerunt . Sed quæ literæ tamen, cōsignare monumentis, & capere tantas laudes possunt, quæ lingua satis explanatè, quæ tandem oratio disertè satis eloqui, quæ vox tam firmis lateribus clarè potest, vt oportet, personare, aut effari? Quàm cecidit res igitur commodè mihi, qui, sicut artificio dicendi plerique solent eruditi laudatores, non id ago vt iacencia excitem, sed iam erecta demonstram, non vt obscura illustrem, sed illustrissima videam, non vt mutis & surdis fictos sonos ædam, sed eas, quæ tot populorum sermonibus percubuerunt, res gestas exaudiam. Hunc mater sine vilo doloris sensu peperit. Quem tandem? M. Tullium . Sanè tam mirus orator non elatius auget hoc portentū, etiam si, vt rem supra

omnium fidem illa sua traiectione veritatis efferet, omnibus, quibus potuit omnia, dicendi viribus contenderet. Ego verò non multum ad veram laudem interesse puto, an mater, dum scitū filiolum enititur, doloribus quos affert natura, differatur, sed hoc demum est prædicatione celebrandum, si, tanquam alter Hercules, in cunis infans aliquid admirabili dignum laude, quod matri doloris memoriam auferat, patri verò iucundissimā & honestissimam voluptatem afferat. Hic cū ex vtero calido in frigidum est aërem ingressus, non sicut infantes solent, vagijit. Quis tandem? Virgilius. Bella quidem hæc optimo de poëta fabella, atque haud scio, an ipse, qui diuino ingenio murabat naues in nymphas, aliquid maiori admiratione dignum canere poterit. Enimverò Christophorus Thuanus, cū in forum venerit, ea ætate qua gloriatur venisse Crassus, atque non minus attentè iam tum hominum animos dicendo tenuerit, ita commouit omnes, vt de adolescentulo plerique illud vsurparent, quod à summo dicendi magistro dictum est, *Hic etiam eloquens aliquando in cunis vagijit*. Cū igitur tum melle dulcior, cum summa voluptate influeret in omnium aures oratio, an aluearia commouebimus & concutiemus, vt apes conuolantes in os pueri videatis, sicut in illa tenella labella pueruli Platonis? Cur, hanc vt pueritiam exornem, id fingam, quod de Octauio comminiscuntur? Puerum nempe ranis imperasse vt tacerent, illas verò, quāuis admodum loquaces & garrulas, audientiā fecisse. Quasi verò non liceat adolescentulum audire in foro, tot circumfusis hominum millibus, in confessu, & conspectu tot grauissimorum, & ætate, & auctoritate, & sapientia virorum, ita de rebus maximis dicentem, vt non ranas filere iubeat, sed tam multos viros, quorum vnus instar est infinitorum hominum, suauitate orationis perfusos sic alliciat, vt omnes taciti & attentè oculis, auribus, animis, liquidissimam & purissimam voluptatem degustēt, hauriant, imbibant. Aliter enim longè se habuit & comparauit Christophorus Thuanus, quàm vitam plerique instituere omnes solent ita summo loco nati nobiles adolescentes, qui, si causas aliquot dixerint, subitò priusquam vsu forēsi percalluerint, in magistratuum Tribunal inuadunt. Sed quemadmodū Cato

excusa-

excusabat multorum culpam, cum negaret fieri posse, ut essent illi Catones: Ita optimis & honestissimis adolescentibus tristis patruus, seuerus magister, & morosus Censor dabit veniam, si, etiamsi cupiant, & conentur, Thuani non esse possint similes, quia vix, ac ne vix quidem, pauci possunt esse Thuani. At patrocinium potentissimorum clientum suscipiebat, dicendi gloria præclarissimus patronus, quia scilicet ad amplissimos magistratus non patebat aditus. Quæ res igitur ad hunc locum viam munire potest? Pecunia? At locupletissimi patris erat filius, atque nondum illis temporibus erat in Gallia verum, quod de suo affello, auro onusto, dixit ille qui non tam Equites & equos, quàm hunc alinum aureum amare videbatur Philippus. An auctoritas & gratia? At Præsidis erat filius, qui honos cum per se tum excelleret, & raris hominibus pauci mandarentur id temporis magistratus, tum ab eo viro gerebatur, qui dignitatē, quæ crescere non posse videbatur, prudentia & sapientia atque omni virtute mirum in modum augetet. An verò, ut æquum est, ingenium & pudor parare viam ad magistratus debet? At ingenio sic abundat, ut illud ingenij tantum flumen, facile etiam amplissimam Reip. Parisiensis nauem posset ferre, & sine vlllo errore, sine offensione, secundo & tranquillo cursu tot vectores ad tutissimum portum perducere. Erant autem ij mores, qui etiamsi non regerentur optimarum disciplinarum consilio, sua vi tamen ipsi suo se in officio possent continere: Qui si, ut generosis animis accidere solet, efferrentur elatius, & exultarent alacrius, erant illarum artium studia, quæ etiam turbulentos animos sedare possent, & ad omnem æquitatem rationis, temperare. Nam quauis tum Latinæ literæ, lucem intueri cœperant, Græcæ tamen adhuc in illorum temporum ignoratione, ut in densis tenebris versabantur: Christophorus tamē à pueritia ita cupiditate discendi exararat, ut ingenij lumine, quod ingenium hoc ardore accēderat, non tantum Latinas, sed etiam Græcas literas perlustraret, inueneretur, cerneret, atque nullas interpretationes Latinas, aut Gallicas, quæ tum erant nullæ, desideraret. Cùm verò, puer, imperatoriam illam maiestatem, cœpit salutare, sibi que persuasit vigilantibus iura subuenire, ut sibi liqueret in iure non tranquillo,

vt sibi luceret in his tenebris, quo studio sibi non est conatus prælucere? Nam etiam si iam tum interpretes fuerunt ij, ex quibus est, qui Lucerna iuris dicitur, tamen hæc vt luceret lucerna clarè satis, plurimum erat olei consumendum. Non enim lumè hoc, quod nostra videt ætas, se fuderat I. Cuiacius, sed in iure ciuili familiam vt duceret, acie mentis cernebat satis, quod iter esset tenendum Christophorus. Hunc in tantum virum intuèri mihi, non occurrunt, etiam ex illis maiorum gentium oratoribus, vlli, qui sint vel eloquentia, vel doctrina, vel disciplinarum varietate, cum Thuano comparandi: Nam illi Romani patroni, non quid fieri iure deberet scientia quærebant, sed quid esse factum existimari posset, ex coniecturis, tanquam è vestigijs, inuestigabant: Nisi fortasse Ælius ille Gallus illud, *ad Ciceronem*, canebat non prælatè. At Christophorus vtramque & discendi laudem & iudicandi gloriam animo fuerat complexus. Iam igitur diuersas diuersarum scientiarum & dissimilium hominum artes vnus tenebat. Tum verò qui vnum id agebant, vt iuris ciuilis prudentiam cognoscerent, suis eam verbis, hoc est Latitis, domi apud suos discebant. Christophorus quidem Latinas literas tam habebat familiares, quàm domesticas, sed tamen vt leges Romanas huiusmodi notis incisas, legeret, prius insistendum fuit in his verborum vestigijs: Ita ad sententiarum laborè accedebat etiam verborum industria. Quid præterea cum iure Romano, cum iure Pontificio, ius Gallicum, hoc est ius ciuile nostrum, quod latissimè patet, coniungendum erat? Veniant igitur, & si audent omnes illi excellentes ingenio se cum vno & solo Thuano Romani comparent oratores. Ego vnde viginti natus annos in foro dixi, Crassus. Ego eadem ætate Dolabellam accusaui, Cæsar. Ego apud Iudices, non maior natu, verba feci, Pollio. Ego etiam minor causas egi, Nerua. His omnibus respondere potest Thuanus, Quod vos omnes fecistis, ego solus etiam maturius perfeci. Vos oratoris tantum munus; Ego præterea iureconsulti officium feci, aut si vobis omnia benignius concedo & liberalius largior, vos ius vestrum tantum, ego & vestrum & præterea meum græcè, latinè, gallicè perdidici. Ego: sed vereor, ne si diutiùs virum inducam de suis laudibus, etiam quæ verissima sunt,

ma sunt, prædicantem, huiusmodi videatur ab eius moribus oratio alienissima, qui cum faceret omnia laudibus omnibus in partes dignissima, nihil tamen vnquam, vt summus in modestia maxima pudor fuit, de sua virtute: quæ omnium vocibus percrebuerat, vel paucissimis verbis vsurparet. Neque tamẽ eam non rationem tenebat, quæ à prudentissimis hominibus tradita hoc affert vt quam quisque laudem sibi tribuere debet, doceat. At huiusmodi præcepta huc redeunt vniuersa, vt si quis deprimatur maledictis ad ignominiam, is res suas efferat laudibus, atque ita se ad gloriam erigat. Hæc igitur omnis de se prædicandi, Christophoro non erat vsui disciplina, quia nullus inueniri potuit ad faciendum conuicium tam vehemens, qui huc tandem euaserit, vt grauissimum virum conaretur commouere, atque ad opponendum contra calumniam impudentem moderatum propriæ laudis testimoniũ incitare. Imò verò, cum maledici multi soleant animum offendere, huic laudatores, à quibus bene verissimas ob causas, audiebat, erant non iucundi. Deum immortalẽ quàm est difficile hominem eum posse mète pingere, & cogitatione fingere, qui nunquam ab vlla parte officij sit visus declinare! Nam etiam ille Christophorus Thuanus, quo meliorem virum nullus, nisi impudētissimus, vnquam ausus esset à deo opt. max. votis vllis, tacitus, optare, etiam ille cuius in purissimo pectore, vt in sanctissimo templo virtutes omnes habitabant, etiam ille, qui nihil nisi de laude cogitabat, cuius in bene agendi studio omnes curæ euigilabant, existimatus est paululùm à suis iustissimis & æquissimis moribus deflectere. O me miserum, ô me infelicem! Eone me redactum, vt quia de seuerissimo, & verissimo iudice dico, omnis propterea sit dissimulandæ veritatis erepta mihi facultas? Ergo si tam perfecta natura habuerit aliquid minus simile sui, id vt proferam? id palam vt faciam? Id ob oculos vt ponam? Nimirum fieri non aliter à me potest. Certum est igitur mihi hac de re non quidẽ libenter, sed liberè tamen dicere. Christophorus Thuanus omnibus quidem cæteris legibus, quæ ipsius spiritu ducebant animam, parebat, at vni sicut postulabat equitas, cui seruiebat, vni, vt obtemperaret animum inducere non poterat. Cum enim

lex fanciat *Præses patienter suas laudes audito*: Hic Præses sic erat homo, vt quàmuis ad omnes bene audiendi partes se excitaret, eos tamen, qui aliquid de virtute, qua præditus erat, narrare inciperent, non ferret, & quàmuis esset amantissimus veritatis, eos tamen, qui verissimè omnia ipsius de laudibus dicebant, loqui non permetteret. Itaque mihi cùm grauem illum conspectum videre, cùm seuerum illum vultum & os venerandum videar intueri, animo, puer, & omnibus artibus contremisco, neque me virtus ipsa, quæ tantas habet vires, ad has persequendas laudes, ad quas mihi se latissimus aperit cæpus, potest incitare. Ab hac enim me laudatione reprimit eiusdem, de quo dico, modestia viri, qui vni Deo, cuius causa volebat & faciebat omnia, laudem esse tribuendam, dicere solebat. Quamobrem vos hominis tam diuini fratres, eiusdem germanè persimiles, hoc date, obsecro vos, germani vestri voluntati, vt defunctum munere meo me putetis, etiamsi quàm plurimas consultò laudes tacitus prætermitto. Non enim animo deficio, Nicolae diuine Charnutenensis Episcopi. Tu, sicut ille noster patronus, quî cum vt nomen, ita dignitas & mores tibi sunt communes, tres pueros excitasse in vitam dicitur: Ita nos tres pueros, dicendi hac insolentia debilitatos & exanimatos, ex maximo timore, tua humanitate recreasti & refecisti. Nam in te, Augustinum dicam, an Augustum? in te, quem omnis senatus intuetur, cùm oculos conuertebam, magnos ego spiritus sumebam, quia mihi veniebat in mentem quàm soleas optimis, vt est hæc nostra, causis studiosè & libèter, Regius aduocatus adesse. Vos autem tam diuino patre dignissimi filij, quem animum mihi non addebatis? Nam, etiã ij, qui parentum sunt vitæ & moribus dissimiles, patres suos laudari facillè patiuntur: vos autem virtutis paternæ hæredes, vos, qui non tam rei familiaris, quàm huius domesticæ gloriæ hæreditatem cernitis, quo vos gaudio affici nō existimabam, cùm patris laudes, quas ipsi vobis inuenistis, audiebatis? Quamquam vester cōspectus, qui maximo fuit orationi meæ adiumento, nescio quo modo nunc eidem incipit aduersari. Nam quia præsentés adestis, hoc dānum affertis mihi vt ve-

rear in os ego vos laudare. Date veniam, si vestro beneficio uti
 me non dico, cum me à vestris laudibus reprimitis. Nam quid
 facitis, si non pulcherrimum orationi meæ ornamentum eripi-
 tis: Si hinc abesses Christophore Thuane, & belli & pacis arti-
 bus vir præstantissime, dicerem te non tantum opibus Sancti-
 Germanum esse, sed Sanctum & Germanum hoc est natura op-
 timum & integrum, quem nulla vnquam vitij macula corru-
 pit, qui non modò sanctus es, quia tibi boni nocere nolunt, per-
 diti non audent, sed quia homo innocentissimus prodes omni-
 bus, nemini nocet. Nisi tu præsens adesses Iacobe Aymeri Thua-
 ne, dicerem consentientibus omnibus, te consiliarium eum ef-
 se, qui omnium maximè consulas Reip: te, qui religioni das o-
 peram omnium sanctissime, te, qui rerum diuinarum & huma-
 narum scientiam es consecutus, etiam hac ætate. Nam cum te
 à studijs grauioribus paululum remisisti, quid non soles, littera-
 rum humanarum elegantia, scitè & venustè perpolire? Negare
 noli. Reclamabunt aues illæ tuæ, quas tu, Apollinis Cygnus, car-
 minibus mirum in modum canoris prim^o celebrasti. Itaq; nunc
 illæ totum orbem terrarum peruolantes tuum nomen auspi-
 ciji decantant fœlicioribus, quàm illæ, quæ sunt in Prouerbij
 Phaonis aues. Sed quid ago: in tuas laudes, a quib. arcet me tua
 præsentia, parum abest, quin ingredior. Nam me, pueri, Thua-
 ni vestrorum oculorum & animorum contuitus, ad Patru, ad
 Patris laudē vocat. Hic Renatus est, ille Christophorus Thua-
 nus. Quid me Renate oculis istis splendide nitidis acrius aspe-
 ctas? Cur mihi non satis bonum oculum, à quo familiæ rei que
 tuæ splendor inueit nomen, non adjicis? An quia de tuo patre
 Ioanne Thuano Consiliario Regio, supplicum libellorū magi-
 stro, viro omni genere laudis cumulatissimo, nihil dixi? fateor:
 Qui grandior erat natu primum hic locum debebat tenere. Ne
 tamen, anime mi, sis iratus, Renate, mihi. Nam veniebam ad te
 in quo vnico filio Pater tuus videtur esse mihi Renatus. Sæpe
 tibi, quas audis ab omnibus, paternæ laudes acres ad virtutem
 admouent aculeos. Nostri verbis non opus est, aut si verba ne-
 cessaria sunt, ecce tibi eloquētissimi hominis Mauricij Bressij
 omnibus exornata dicendi laudibus extat atque est in manibus
 oratio.

oratio. Cum tu hac ætatula iam scias latinè: Iam tu nõ tantùm facta parentis legere, sed etiam, quod tuum est scitum ingenium, Quæ sit virtus, poteris ex illis verbis tam venustè latinis, cognoscere. Hac de laude nihil tibi concedet Christophorus frater patruelis tuus, qui tam bona spe in posterum præluceat, vt qui pueruli ingenium præclarissimum propius aspexerit, nõ exclamare dubitet, O puer qui nomine patrem, nomine auum refers, si quod sperant & optant omnes hanc vitam ducis: Tu Christophorus Thuanus eris. Arrexit excellentem animum HARLEVS, cùm nominatus est à me Christophorus. Puer, ea laude, quam ex matre Catharina scemina, tãto viro, cui nupserrat dignissima, consequutus est, commouetur ad veram gloriam: Quam igitur vehementius incitatur & fertur ad summã virtutem, cùm in patrem suum intuetur, omnium virtutum exemplum ACHILLEM. Bene facis Christophore, qui te nõ dignum putas qui fortunarum hæreditatem adeas, nisi proximè ad patris virtutes accedas, quæ in supremo dignitatis gradu præcellentissimum virum collocarunt. Vt enim princeps senatus a Rege lectus est & nominatus, non quia gener erat singularis viri, qui magistratum tantum gesserat, sed quia iamdudum omnibus artibus, quibus res tanta honorificè geri potest erat instructus, Ita non quia vnum te generauit pater, propterea tantè dignitatis tibi spem facis, sed quia tibi eandem prudentiæ, eandem fortitudinis, eandem temperantiæ & iustitiæ laudem parere & comparare tibi cupis. Aut igitur nepotum, quæ est non in dubia expectatione gloria, aut filiorum qui spem omnem superarunt, virtus, dolorem matri honestissimæ, omnibusq; virtutibus ornatissimæ, quem ex viri tam diuini morte cœpit, adimet, aut huic morbo, quem mors attulit, nulla fieri poterit vnquam medecina. Sed mitigabitur hæc acerbitas & abstergetur ex animo prorsus, cùm mater optima insuauitate aliorum nepotum acquiescet, quos ex filia Anna, omnium sceminarum omni genere laudis præstantissima, natos gaudet: At ex illo heroe PHILIPPO HVRALTO Procæcellatio, ex illo in quo vna summa sunt omnia Cheuernerio susceptos non lata-
 tur solum, sed etiam merito gloriatur, Mariam vero suam, san-
 ctissimis

Atissimis religionis adytis, ad quæ paucis patet aditus, abditam non sæpe quidem videbit: At ingrauescens ætate mater sentiet se quotidie alleuari huius diuinæ virginis precibus, quæ gratia apud Deum plurimum potest, cui se totam consecrauit, quæ pietate erga Deum exardescit, charitate erga parentes inflammatur, isque facer ignis est, quem semper alit, & quem permittit nunquam Vestalis extingui. Enimuero tres filia, tres filij, tres nepotes: In hanc enim diuinitatem hic ternus aptissimè conuenit numerus, totque alij nepotes, quos mater, tanquam bona Dea, complectitur, iam dudum me ad laudè patris & aui reuocant, à qua tamen non auerti me, quia totius nobilissimæ familiæ decus omne, quod dicendo incipiebam persequi, referendum est ad patrem Christophorum, à cuius sanctissima disciplina omnes hæ, quæ maximæ sunt, laudes sunt profectæ. Tum verò non est necesse tam multa vobis egregiè facta oratione depingere, cum vobis ea sint omnia scripta in memoria, atque firmissimis tanquam notis impressa & consignata. Nam facerem vobis iniuriam, si tot virtutes alio posse capi loco, quàm vestra memoria, aut honestius habitare posse, quàm in eiusedè tanquam domicilio, existimarem. Quæ cum ita sint, videte, Auditores, quàm pro noua, inusitata, & inaudita virtute, dicèdi genus assumam ab oratorum omnium oratione auersum, abhorrens, alienum. Illi, cum iam nihil habent quod dicant, dicendi finem ita faciunt, vt, quasi diffidant auditorum memoriæ, repetant, colligant, congerant omnia, quæ prius sparserant, vt ea nimirum omnia facilius possint auditores ita recordari. At Christophori Thuani admirabilis, singularis, & diuini viri egregias, eximias, excellentes virtutes sic memoria tenetis, vt verendum mihi sit, non quidem eorum quæ dixi, ne in obliuionem veniatis, sed ne illa tam multa egregiè facta quæ cernitis animis, a me, sicut sunt, esse prætermissa, clariùs animaduertere, & propterea grauiùs accusare me possitis.

AD CLARISSIMVM VIRVM ACHILLEM
HARLAEV M BAVMONTIVM PRIMVM
Præsidem, Paulus Danguuechinus. S.

QUOD publicis literarum notis impressum datur
foras, ut in manus hominum perueniat, id in lu-
cem editum vulgò dicunt. Dictum bene omni-
bus de libris, sed quod tamen huic orationi pro-
prie conueniat, quam consecro (Diuine vir
ACHILLE) tibi. Cum enim ea in tuo præ-
clarissimo nomine appareat, videri profectò
maximè debet esse in lucem edita, quia accedit ad te, qui vniuersarum
es Galliarum lumen. Orat verò te, & obsecrat hæc Oratio, ut se tam
libenter admittas, quàm humaniter supplices reorum innocentium li-
bellos accipere soles. Quo pro tuo tãto beneficio, confirmo tibi non esse
litigatore, etiam de fortunis omnibus decernentem, qui appetat cupi-
dinis litem secundum se dari, quàm te cupio & opto semper optimè
VALERE.

CHRISTOPHORI THUANIANI PRINCIPIS SENATVS, ET honore, & vita honestissime defuncti, Funeris Laudatio.

ALEXANDER Magnus, cum id ætatis esset, ut pueritia prima non esse posset non paruulus, atque tum nec animo capere diuersarum gentium regiones locis infinitas, nec mente complecti populos multitudine innumerabiles, nec cogitatione comprehendere gentes incredibili varietate nationum diuersas, sed vnã intueretur solummodo græciam, vbi tum pater Philippus bellum gerebat, quia mentis aciem, puer, ad videndum vlteriùs & longiùs acuere nõ poterat, existimabat pro illa sua, quæ tum erat prudentia, nihil sibi ad res gerendas relinquere, si pater hanc, cui tribuebat omnia, orbis terrarum partem armis vinceret, in eamque Rex imperium teneret. Non dissimulabo, sed liberè fatebor humanitate vestra fretus, Auditores, me, quem non admodum grandem natu videtis, in eodem errore quo affectus est Alexander puer, versatum priùs fuisse. Cum doctor noster, quam in sententiam diceremus proposuit, & de argumento constituit, expleuit animum gaudio mihi, quia ad dicendum de Christophori Thuaniani diuinis virtutibus, ut compararem me, qui præcipiebat, causam idem profectò afferebat, in qua nemini deesse potest oratio. At cum idẽ præceptor noster statuit, ut quem ante me dixisse vidistis, is dicendo mihi præuerteret, dicam verè ut res est, Auditores, certè ægritudine quadam animi commoueri me sensi, non quòd dolerem anteponi mihi adolescentulum

nobilissimum, mihi tam charum, vt, si quæ essent meæ laudes, libenter in eum transferrem: Sed quia sic ego tum mecum tacitus reputabam. Cui primæ datæ sunt dicendi partes, adolescens est perquàm mirum acri ingenio præditus in modum. Is præter eam, quam publico, & communi præceptori dat operam, hoc consequitur præterea, vt doctore domestico & familiari vtatur, quo nihil ad omnem omnium literarum cultum elegantius ars & natura potuit vnquam expolire. Tum videt adolescens esse dicendum sibi in confessu & conspectu ornatissimorum virorum, quibus suum ingenium probare; præsertim in ea eius viri, quæ præclarissimum lumen oratori præfert ad gloriam, laudatione: Id verò est totius antea vitæ fructum amplissimū capere. Quibus igitur stimulis tam generosis non excitabitur ad bene dicendum animus? Persequetur omnia oratione: Nihil mihi, de quo faciam verba, reliqui faciet. Ome tū derelictum ab omni iudicio & prudentia puerum! Sed ignoscite, Auditores: non enim sum versatus iam tam imprudenti cogitatione diu: sed me collegi, atque ad me cū redij, statim intellexi duobus nobis pueris eum virum proponi, non cuius virtutes, cæterarum, etiam maximarum virtutum, quibus excellentunt præstantissimi viri, continerentur finibus, sed quæ tam longè latèq; pertinerent, vt eas infinitas, innumerabiles, nō dicam incredibiles, quia nullæ sunt ita supra fidem omnem, quæ de Christophoro Thuano videri non possint veræ: sed has innumerabiles & immensas laudes, etiam omnes omnium ætatū eloquentissimi homines, summa vi dicendi & contentione nō posse assequi videantur. Itaque iam totus ab illo, qui fueram, commutatus: Cōtendat sane meus condiscipulus dicendo quæ vehementer intendere vires poterit: Facere tamen nō poterit, quin ea mihi referret, quæ non modò orando ego complecti, sed nequidem vlli post me possint recensere numerando. Sic est, sic accidit, sic omnino euenit. Sed videte adolescentis mihi amicissimi, animi æquitatem. Maximas quidē res dixit. Quid enim in Thuano non est maximum? Sed cū delibare & carpere ex alijs ætatis partibus posset maiores, maluit à pueritia initium suæ orationis ducere, atque veritus est ne si à communi

eorum, qui laudant, discederet consuetudine, id nullo more facere videretur, sed ob hanc tantum causam, ut maiorem mihi & ampliorem de rebus maximis dicendi materiam præriperet: Aut si habebat in animo ad maiora peruenire, non putabat pueritiam & adolescentiam tot virtutibus esse cumulatam, ad quas enarrandas tam longam esset necesse orationem comparare. Enimvero siue sua voluntate id fecerit, siue non libero consilio, non dubitatis, quin mihi dicendum sit de prætura urbana, quam ita Christophorus gessit, ut honestissimum mercatorum omnium ordinem celerius quam vlli secundi venti, tranquillius quam vllus navigationis cursus, ad tutissimum portum perduxerit. Præfectus est rei frumentariæ quondam Pópeius, eaque potestas maximo ponebatur honoris loco. Cui verò non vnus tantum huiusmodi rei, sed omnium rerum magistratus mandatur, quàm maiora in eum potestatis ornamenta conferuntur? Quanquam tum demum erant ingentia cum maximi viri excellenti prudentia in summam dignitatem afferebantur. Mercatores ex animi sententia quæstum vberimum fecerant? Tantum lucrum parui pendebant, cum id quantum erat, cum ea felicitate, quam ex prudentia Christophori consequantur, comparabant. Alij fregerant nauem, iacturam & dånium omnium bonorũ fecerant? Saluos se, incolumes, fortunatos & beatos hoc prætore futuros existimabant, atque ad portum sine vlla offensione se appulisse, quòd in hanc fidem & tutelam venissent, sibi videbantur. Tum frequentissimæ literæ ab vrbani ad socios in extremis terrarum oris mercaturam facientes dari, plenissimæ iucu ndissimæ voluptatis, quib⁹ alij alijs nõ cessabant communem omnium salutem gratulari. Nam si Catoni maximum debetur beneficium, quòd trecentis mercatoribus, seditiosis quidem, sed tamen ciuib⁹ Romanis, in gratia apud Cæsarem ponere conatus sit, atque ut ab Vtica portu solueret, ipsi metu soluti, perfecerit: quæ tandem satis magnæ possunt agi aut etiam haberi huic Catoni Gallico gratiæ, qui non trecētis, sed infinitis, non seditiosis, sed moderatis ciuib⁹, honestissimis hominibus, ornatissimis vitis, res eas omnes, quibus genus hominum vitam & spiritum ducit, non solùm omni periculo, sed

omni periculi timore prohibuerit: Ad Ianum mediū sedebant illi mercatores Romani: Lutetiani verò in huius prudentia Ianni, qui longissimè in omnes partes prospiciebat, acquiescebant. At nos discedere cogimur ab huius virtutis laude, quamvis eā extremis vix labris attigimus & delibauimus, quia tam multæ sunt aliæ, quæ nos ad se, sui vocant, alliciunt, adducunt admiratione. Nam cum audimus Christophorum Thuanū illi Areopago, vbi de cæde quæritur, Quæsitorem præesse, vllane vis retinere nos potest, quin accurramus, vt hoc decus, hoc ornamentum videamus? Non enim noctu ius dicitur, vt ab illis (quibus cum non luceret, pronuntiabant, opinor, sæpius, *non liquere*.) sed luce palam, in oculis omnium vniciq; ius suum redditur. Timebant illi Areopagitæ ne si oculos adiecissent, commouerentur vehementiùs: At illa oculorum acies, quam nullus vnquam auri splendor perstringere potuit, ad nullum vnquam vilius rei, quæ potest oculos afficere, conspectum, hebescebat, quominus ea quæ discernenda, quæ separanda, quæ tribuenda sunt omnib; videret omnia. Itaq; vt maiorē, quā Alexāder, Scipio continentię tulit laudem, quòd etiam si puellam illam omni elegantia corporis venustissimè perpolitam vidit, eam tamen tantum vidit: Ita Christophorus Thuanus, cum & omnia cerneret oculis, quibus veluti internūcijs ad rerum nouarum cupiditatem sollicitatur animus, neque tamen illa mens diuina vllis blanditijs, vllis illecebris, a suscepto semel consilio, quod rectissimam æquitatis viam spectabat & sequebatur, tantillū abduceretur, maiorem profectò vnus hic tā seuerus & verus Iudex consequutus est ex sua temperātia gloriam, quā omnes illi graues Areopagitæ, qui licet essent constantissimi, nō audebant tamē has blandissimas dominas tanquam Gorgoneum caput rectis oculis intueri. At Christophorus non intuebatur tantum, sed firmitatem animi integram, & mentis robur inuictum aduersus omnes motus & oratorum & orū tuebatur. Neque tamen erat ille tristior & durior, qui ad omnem humanitatis rationem ita fuit moderatus, vt quoties cōdemnaret, toties ingemisceret. Sed existimabat se in bonos omnes futurum crudelissimum, si in paucos sceleratos remis-

fus & dissolutus fuisset. Itaque sic omnibus æqua videbatur esse hominis iustissimi sententia, vt etiam ipsi rei, qui nō omnino erant immanes, sed virtutis aliquem sensum habebant, maiorem caperent dolorem quōd tam diuino viro digni supplicio visi fuissent, quā quōd ad necem & cruciatum miseritrahentur. Nam omnem mortis sensum temporis tollit articulus, at notas infamiæ iniustas à iustissimo viro, delere vix vlla potest vnquam ætas. O immortale igitur ad æternam laudem illud, quod Henricus secundus, nulli regum princeps laude vlla secundus, illis temporibus de iudice tam integro fecit iudicium! O vocem illam tanto Imperatore, eā qui mittebat, & tam sancto legum antistite, ad quem perueniebat, dignissimam. Causam dixerat de vi reus, homo potētissimus, sed qui tanta potentia ad iniuriam abutebatur sceleratissimè, homo nobilissimus, sed qui hoc præcipuè agebat, vt se audaci nobilitaret facinore. Hic optimorum virorum, & quidem multorum testimonijs oppressus, ad querendam aliquam suis sceleribus, quæ subiecta erant oculis, latebram, non poterat se commouere. Ipse maleficiorum suorum victus conscientia, à sua etiam impudentissima audacia, vt negaret factum, non potuit impetrare. Quin omnes aduocati, patroni, defensores, quāuis eloquentissimi, callidissimi, acutissimi, ingenio tamen tantum non poterant, vt aduersus hanc veritatem, rationem aliquam, non dicam honestam, sed iniquam, fictam, falsam, denique aliquā causam inuenire, comminisci, excogitare possent. Reus igitur tam nocens, tam certus, & sua confessione & suorū omnium iudicio iam damnatus, è legū pœnis, è iudiciorum supplicijs eripere se posse confideret? speraret? aut etiam optare auderet? Quia tamen apud Regem gratia plurimum poterat, duxerat enim in exercitu primos ordines, & secunda prælia vir fortis multa fecerat, nullus audebat iudex quicquā grauius de tam splendido, de tam generoso reo statuere. Vnus verò Christophorus, qui iustitæ gladium vehementiùs, quā vllā vim, vlla arma, vllam mortem metuebat, præsentis & forti animo pronunciat, illum potentissimum, illum nobilissimum, illum, qui inter Regis amicos non vltimum tenebat locum, fe-

cisse contra leges, quæ extremum supplicium constituunt, videri. Neque verò hoc extremum supplicium quisquam poterat interpretari, vt Sillanus cum acerbitatem sententiæ suæ in coniuratos Catilinæ socios mitigavit. Iam enim dux ille ducebatur. At Rex cui tum erant necessarii huiusmodi qui magnam habent rei militaris scientiam, capitis condemnato reo supplicii gratiam fecit, omnem culpam remisit. Admirari omnes, mussitare quamplurimi, etiã clariùs prædicare ex iis qui Regi aderant in concilio plerique, nullam ei deberi veniã homini, qui Christophori Thuani iudicis innocentissimi esset sententia damnatus. Quin verò, exceptit ibi Rex, ea causa est quæ me faciliùs ad ducit vt reo veniã, quia Christophori Thuani iudicio qui supplicio addictus est, is mihi iam dedisse pœnas videtur maximas, quòd tam prudētī, tam sancto iudici dignus supplicio visus est. Quam vellem Deus immortalis fecisset, Henrice rex optime, ne te ille fortunæ ludus, heu nimiũ cruentus, nobis eripuisset. Ex hoc sanguine omnes in genus humanum profluxerunt calamitates! Nam quid tot bella multò atrocia quàm illa, quæ à Poëtis appellantur plusquam ciuilia commemorando vestras aures, & animos tantarum calamitatum recordatione vulnerem vestros? His fluctibus adedò turbulentis agitatum, his procellis ita immanibus pene obrutam, his ventis tam vehementer omnes in partes perflantibus, vexatam nauem Lutetianam, qui consilio regere, constantia defendere, virtute posset tueri, quis reperiri posse iudicem existimaret? Quasi verò ibi tum nõ adesset Christophorus Thuanus. Sic est profectò vt me admonetis, Auditores. Nam cum fides, cum prudentia, cum magnitudo animi quæretur, facile in hoc vno inueniri potuerunt omniũ virtutum, quæ tot pestes oppressas tenerent, præsidia. Itaque illis extremis temporibus princeps senatus, primus Præses nominatur. Cum præter laborem, quæ erat necesse capere, præter inuidiam & odiũ aduersarum partium, quod erat necesse subire, præter vitæ periculum, quod oportebat adire pro reip. salute, nihil aliud Christophoro proponeretur, fecit non inuitus & quidẽ facile passus est, vt magistratum tantum gereret, quo ornaretur minus quàm

quã oneraretur. Imò verò hic erro. Nam quia fortiter ferebat Christophor⁹ tantũ oneris, cõsequebatur propterea tantũ honoris. Itaque delatum & vtrò mandatũ magistratũ, quẽ solus administrare poterat, si deprecatus à se fuisset, quidnã à bonis omnibus audiuisset, cum meritò sit Cato ab amicis reip. amantissimis reprehensus, quòd in petendis magistratibus nõ satis operæ & studii tum posuisset, cum respub. viro magistratu dignissimo maximè indigeret. Rex erat tũ Carolus puer. Quærebatur qui personam Regis, dum excitantur hæ tragœdiæ, in iudiciorum theatro sustineret, atque, regium enim quondã erat hoc munus, ius diceret. Animaduertendum erat seuerè in rerum nouarum cupidos. At qua potentia, quibus opibus viros: Iudex erat necessarius tam fortis, vt innocens ipse iniustam pœnam subire non dubitaret, modò nocentes æquissimo supplicio afficiendos curaret. Hæc omnia perficere posse existimabatur, vt perfecit postea Christophorus, ita seuerus iudex atque verus, vt grata essent quæ faceret omnia, quãuis nil gratiæ causa faceret. Enimuerò apud Athenienses dicitur nõ nemo videri voluisse grauis. Alebat igitur barbam, quæ promissa in pectus longè dependebat, amplissima verò hinc atq; hinc genas vestiens, largiter pilorum sylvam fundebat. Ecce tamen idem bellus homo, tam magnificè barbatus, in cõcio- ne populi dabat auribus omnia, multitudinis leuitati obsequabatur, plebeculæ voluntati seruibat, neque assentiebatur tantum, sed etiam assentabatur. Ibi tum Phocion: Cur igitur, dixit, ò mancipium, cur hanc barbam non radebas, si induxeras animum sic adulari? Enimuerò, o Phocion vir optime, radebat barbam sæpe Christophorus, at nunquam tamen est visus, etiam potentissimis regibus blandius aliquid, quã iustitiæ grauitas & auctoritas postularet, tribuere. Non enim solus esse videri tibi debes Phocion, qui potentissimo Regi quondam responderis, te & amico & adulate Alexandrum non vti posse. Quanquã in Alexandri regno si vixisses, atque tibi præsens ille Magnus instaret pro suo imperio, vt aliquid faceres, quod alienum à tua virtute putares, haud scio an cõstantiam illam tam vehementem, de qua nihil vnquam re-

misit Christophorus, retinere potuiffes: Nam Reges quod vo-
 lunt, id valde volunt, à quibus iratis quàm metuendum fit, cū
 Achilli demonstrat Calchas Homericus, ille profectò vates
 non vaticinatur, non diuinat, non multò ante denunciatur ea,
 quæ sæpissime non eueniunt, futura. Enimuerò tamē hic qui-
 dem non habeo quod possim tam magnificè de constantia
 Christophori prædicare. Cū enim Reges nostri, qui, quò plus
 possunt, eò magis imperant sibi vt minus velint, ne à tam iu-
 sto viro aliquid minus iuste peterent, honestissimo prohibe-
 rentur pudore, imò cū in mentem eis nihil vnquam vene-
 rit a Christophoro inuito per vim exprimere, aut si à certis ho-
 minibus incitati sint, eos iustitiæ amantissimos facillimè po-
 tuerit iustitiæ antistes suo consilio ab huiusmodi cogitatione
 auertere: Nihil est certè, vt dixi, cur hic admodum Christo-
 phori constantiam laudare possim, quam nulla vis vnquam
 eorum, qui soli poterant omnia, visa est vehemētius tentare.
 Sed quemadmodum Reges optimi nostri potentia suauitun-
 tur ad salutem, atque vires suas ipsi temperant & sepe fran-
 gunt, ne valeant ad perniciem illæ: Ita contrà reperiebantur
 homines potentissimi, qui ad perfringenda iudicia, suas om-
 nes opes videri volebant experiri. Illi sentiebāt leges, ad quas
 animū attendebat Thuanus, non esse aranearū telas. Harum
 enim laqueis cū irretiti semel tenebantur, hærebant quanti
 quanti illi quidem essent. Fremebāt viri generosi, frendebāt,
 furenter insaniebant, vim, arma iudici intentabant. Christo-
 phorus etiam si videbat quàm durum esset eosdem habere sic
 iratos atque ita armatos, etiam si mortem ante oculos sibi vi-
 deret esse propositam, tamen vt ab officio suo defleteret, his
 omnibus, quibus maiora nulla possunt esse, periculis nunquā
 potuit commoueri. Si qui ad res honestas præmiis alliciuntur,
 digni sunt laude: In maiori nomine & gloria esse debent, qui
 nulla mercede incitati, modò periculum adire nō sit necesse,
 sua adducuntur ad virtutem voluntate. Quid igitur satis ho-
 noratè, satis honorificè dici potest hoc de singulari & diuino
 viro, qui summa animi & corporis contentione ad omnia præ-
 clare facta lætus & alacris ferebatur, etiam si nullo alio quam

suę mortis adduceretur præmio? Nam quam tandem aliam mercedem ille, in quo spes reip. omnes sitæ erant, sperabat? Fallor hęc ego. Nam quod faciebat Christophorus, non gratis faciebat, alliciebatur præmio, incitabatur mercede. Qua tandem? Virtute, quæ viro optimo merces est pulcherrima & amplissima, quam vitæ damno & iactura qui comparabat, maximum eum lucrum facere Christophorus Thuanus sibi persuaserat. Quem igitur terror mortis non poterat ab vllius officij æquitate dimouere, eum vlla vis pecuniæ ab hac mente potuisset abducere? Satis afferebant vt causam tenerent, qui iustam causam afferebant. Nam vlla alia munera offerre nemo audebat, cum scirent omnes quàm malè verbis accepti fuissent ii, qui persuadere conati essent, vt aliquid acciperet is, qui sui muneris, non autem munerum aliorum rationem habebat. Negabat placere sibi vt rogaretur. Nam si res erat iusta, æquitatis causa iam dudum volebat omnia: si iniqua videbatur, quæ tandem esse poterant tantę diuitiæ, quibus suam fidem vellet commutare? Nam quàm execrabatur & detestabatur illos fures decumanos, quos dicebat verissimè hic noster Cato in auro & purpura vitã agere? Itaque de pecunia audebat nemo cogitare. Si verò quis hoc sumebat, vt lapillũ aliquẽ offerret, audiebat. Me tu lapidibus petis? Quid? an quia lucent clarissimè, eorũ splendore perstringere mihi mentis oculos posse existimas? At vos homines elegantes, harum intelligentes deliciarum, huiusmodi lapillos frangi dicitis, & inutiles esse ei, qui fidem mulierculæ datam fregerit, erunt verò utiles mihi si iustitiam violem, sanctissimam, cuius ego sum custos, virginẽ? Has tamen tibi habeto auiculas certè, quæ ab extremis mihi sunt terris missæ. Canoræ sunt mirum in modum, atque modululos concentu miro temperant, aures profecto gaudebunt, & delectabuntur tibi tuæ. Aspectauit Christophorus & seuerius intuens, Abi in malam rem malis auibus cum hoc tuo aucupio, scelus, incautæ sunt aues, quæ similitudine vocis humanæ capiuntur, eadem me verò garrulo sono sic capient, vt, quæ tam imprudentes sunt, videantur esse me prudentiores? Quasi verò non etiam dent operam auiculæ, vt tam diuersæ

cantum flexiones numerosè conueniant & aptissimè cadat. Ego igitur & meæ fidei & legum fides ita vel remittam, vel inæqualiter contendam, vt audiatur à me aliquid discrepans, aliquid absonum, aliquid absurdum? Ita vir humano generi à Deo immortalì dono datus, omnia munera, tanquam hostiũ, non existimabat esse dona, atq; non solùm non omnia, nō solùm non semper, non solùm non ab omnibus, sed nihil vnquã ab vllis accipiebat, dicebatque illam Græcis verbis scriptam legē, quæ dat veniã, vt iudex aliquid accipiat, à Græculo quodam nummulario esse excogitatam. Itaque ius sic reddebat, vt si conseruata semper æquitas ita fuisset, Iureconsulti locum huic etiam interpretationi nō inuenissent: Ius etiam dici habita ratione non eius, quod factum esset, sed quod fieri debuisset. Quæ vox igitur, quæ latera, quæ dicendi contentio tã cælestes & diuinas laudes in cælum, in quo nunc earũ auctor est, verbis poterit efferre? Dicuntur summi Imperatores nonnulli emisisse auiculas, quæ de victoria nunciũ celeriter ad amicos perferrēt. An ita aues illæ, quas homo grauissimus à se dimisit, euolabunt ad omnes populos, gentes, nationes, quæ hanc virtutem, quam nunquam viderunt, amant, vt mortalibus omnibus nuncient à Christophoro Thuano avaritiam esse victam, domitas omnes libidines, superatas omnes omnino malas cupiditates? At iamdudum, quæ harum est omnium auiũ velocissima Fama, tot alis concitata, tot linguis personans, orbem terrarum hoc tam glorioso nomine compleuit. O te præter alias tuas, quæ te beatissimum reddunt, virtutes, propter hanc familiaritatē, FAI vir ornatissime, foelicissimũ! Ille vir diuinus, qui tantũ bonis viris animum adiucebat, amauit te ex omnibus plurimũ. Tu huius antiquæ domus quàm moderata quàm bene morata disciplina esset, videbas. Tu religiosus & verus testises, vt quæ tuæ fidei est apud omnes opinio, si etiam de re dubia arbitrari te diceres, omnibus testimonium tuum probares. Cum verò de Christophori Thuani domesticis moribus, quarum de honestate nemo dubitat, testimoniũ diceres sanctissimè, apud quem tandem tua pro re tam certa non valebit fides & auctoritas? An mihi excitandi sunt in virã

illi, quos ille funestus & pestifer annus sustulit? Nam sunt illi testes quàm pro tot conseruanda mortalium vita, salutē suam Christophorus neglexit. O humanitatē inusitatam! ô charitatem patriæ inauditam! Per omnes tantæ vr̄bis partes pestilens lethalis cōtagionis lues impurissimum suum virus fuderat. Tam multi sic exhalabant animas, vt quos anima afflauerant, eodem teterrimo morbo inficerent, & eadem morte interficerent. Omnes ex omnibus partibus longissimè fugere, forum à Iureconsultis relinqui, ægroti à medicis destitui, à sacerdotibus templa deserui. Nam quàm horrēda, quàm tētra tam diræ mortis facies? Iacebant cumulati cadauerum acerui, infiniti mortales, eandem miserrimam mortem expectantes, flebiliter lamentātes, frustra auxilium implorabant. Omnes ab aspectu abhorrebant, à cōgressu recedebant, à sermone longissimè refugiebant. Vnus aderat omnibus, & in vr̄be tam funesta Christophorus versabatur, quem neque timor ad discessionem communem incitare, nec calamitas cōmunis ad sui priuati periculi cogitationē impellere, nec mors denique, præsens oculis quæ obuersabatur ad reip. salutē deferendam, potuit commouere. Nam hæc ad tanta mala accedebat etiam sceleratorum hominum audacia, qui in tanta calamitate occasionem ad diripiendam vr̄bem esse oblatā sibi putabant. Non enim tantum hoc proximum templum, cuius flammæ Christophorus præsens curauit extinguendas, atque vt reficeretur postea prouidit, non solum hoc templum, sed alia omnia & priuata & publica loca deflagassent, nisi cū summo capitis periculo vir, non sibi sed patriæ natus, præsens vr̄bem tutatus esset, à qua omnes honestissimi viri discesserant mortis metu perterriti. Enimuerò qui domos omnium, qui fortunas, qui templa Deorum immortalium, qui vr̄bem, qui rēpub., qui vitā & salutem omnium defendit, tutatus est, conseruauit: Illum tam utilem, tam beneficum, tam fortem propugnatorem, seruatorem, parentem, quis tandem casus tā nobis infestus eripere potuit? Heu miseros nos eheu! Nam etiam tu, Cœlum, quamuis auctum esses & ornatum hoc, quē excepisti, diuino animo, tamen his mensibus quamplurimis ordi-

Diti

ne consequentibus, maximam vim aquarum & lacrymarum profundere non cessasti: Quasi tu satis nostram calamitatem flebiliter lugere, & dolenter satis posses lamentari. *Has ad exequias venire, quibus est commodum an tempus est?* Annum septuagesimum quintum agebat vir, cuius memoriam excipiant omnes anni consequentes, atque tot labores, quos reip. causa suscepit & pertulit, hanc ætatem ingrauescentem affligerant: hoc tamen grauissimum pondus, cum animi robore sic ferret, ut primus in Senatum veniret, & exiret ultimus, nihilque senex de contentione forensi iuuenibus concederet, cum in eo præter consilium & prudentiam nihil senile esset, cum eum denique omnes, si fieri posset, optarent immortalē, ad eius exequias venire, non erat tempus. Nam cui commodū tādē, cum hæc mors vniuersæ Galliæ non tantū incōmoda, sed maximas calamitates attulerit: Has ad exequias veniāt? An tantū ut dolorem oculis, qui mœrorem augent, hauriāt? Sed tamen adest innumerabilis totius vr̄bis omnium maximæ ab omnibus partibus populus, ecce ornamenta, ecce lumina reip. suum decus, suum lumen extinctum lugent. Nepotes auum, filii patrē, vniuersus populus lamentatur patriæ patrē. Prosequuntur lacrymis hoc funus omnes non ficti, non conducti, sed veri & voluntarii ploratores. Ergo illud ingeniū, illa virtus, illa humanitas. Sed vehementius commoueri vos, humanissimi viri, sentio. Nolo tanto dolore humanum vestrum pectus effodere, & certē in tanto luctu exanimatus, animam diutiū non possum ducere. Impeditur vox lacrymis, gemitu perturbatur, singultu intercipitur. Non enim loqui potest is, qui dolet penitus ex animo, & ex intimis sensibus ægritudine quantus quantus est excruciat, sed tantū luget, tantū suspirat, tantū ingemiscit.

acryma
lamina
i. Has
nnum
oriam ca
s, quos
entem a
mi robe
ltimus
oncede
enile ca
mmora
commo
ncōmo
veniā
auriā
a max
ce lum
Nepote
atria pa
ficti, u
d inge
oueti r
um ve
s, anim
is, gen
i pote
gritud
annū

AD

VIRVM

BAV

DE CH

Sen

AL

Apud Ioan

teran

M

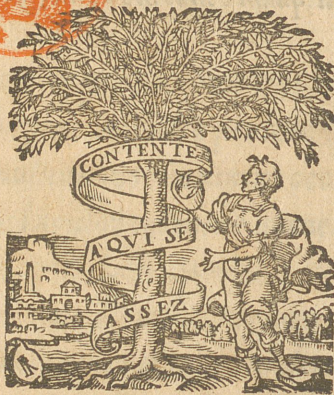

AD CLARISSIMUM
VIRVM·ACHILLEM HARLAEVM
BAVMONTIVM, SENATVS
PRINCIPEM.

DE CHRISTOPHORI THVANI
*Senatus modò Principis, viri dignissimi
laude Immortali, Morte.*

ALEXANDRI POGOESAEI,

☞ Carmen. ☞

PARISIIS.

Apud Ioannem Richerium, via Diui Ioannis La-
teranensis, sub signo Arboris virefcentis.

M. D. LXXXIII.

ACHILLI HARLAEO BAVMONTIO,
ET SENATVS, ET VIRTVTVM OMNIVM
Principi, Alexander
Pogœfaus.

Nos etiam mæsto soceri de funere versus
Non tristi à nobis accipe fronte, Gener,
Ecce audax facinus: sibi viuere posse videntur,
Qua vitam è media carmina morte petunt:
At mors non vitam dat, sed rapit: hanc sibi vitam
A te, qui viuis, carmina nostra petunt.
Aeternam socero paries hoc nomine famam,
Tam bene qui generat, quam bonus hic Gener est.

PARISIIS.

Apud Johannem Richartum, vs Dini Joannis La
... ..
... ..

M. D. LXXXIII.

DE CHRISTOPHORI

THVANI PRIMI PRÆSIDIS FVNERE,
ALEXANDRI POGOE SÆI,

CARMEÑ.

*V*s a graui quamuis iaceas afflictâ dolore,
His tamē infirmis pedibus subsistere nitēs,
Prosequere indignum quod mæsta Lutetia
funus,

Totâque ponē sequens longo ordine Gal-
lia ducit.

*Solâne supremum neque tu comitaris honorem,
Tu neque disrumpens infracto pectore questus
Feralem ad tumulum quo maximus occubat Heros,
Affaris miseros lugubri carmine manes?*

Heu quæ precipiti mihi vox leuis excidit ore

O fœlix animi, diuine Thuane, roganti

Da veniam, quid enim tam diro vulnere nobis

Turbatis, facies exanguis, & horrida vultu

Immani, obuersans oculis Mors tristibus offert

Non miserum? nobis quid tam miserabile lethum

Illudens, possit, vana vel imagine, latum

Fingere? te quamuis cœlum gaudentibus astris

Accepit, tantôque bono latetur, & orbes

A ij

*Ætherei resonent cantu Pæana canoro:
Attamen illa suo sic Hospite regia gaudet,
Vt doleat nostros eadem miserata dolores.*

*Obscurum ergo caput tenebris Sol abdidit atris,
Dum querulo grauiter suspirant flamine Venti.
Ipsum etiam multos cœlum lacrymabile menses
Vix tandem eluxit, quin multos ordine in annos,
Nocte dièque suis indixit, flebile, luctum
Sideribus: Certant Hyades pluuiialibus Hædis
Præcipiti Arcturo pugnat nymbosus Orion,
Inuersaque furit lymphatus Aquarius urna.
Has tot regnator fluuiorum Sequana, ripis,
Indignatus aquas, superatis, turbidus ibat,
Sèque suis pelli de sedibus ante fremebat:
Irato mediam sed dum perlabitur orbem
Agmine, substitit, gemitus, suspiria, planctus,
Et querulas voces quas imo pectore rumpunt
Tot populi, audiuit, mortemque agnouit: Abundat
Non iam inuitus aquis, verùm sibi flumina mœrens
Maiora aerijs surgentia fluctibus optat,
Vt magis hunc possit tantum desflere dolorem.*

*Sed tamen à tantis animos auertere curis
Possumus: Aura etenim si blanda afflauerit aures
Voce leui & leni, quæ mulcent gaudia mentem?
At clarus primis voces orator ab annis
Quas misit inuenis celebrans sua rostra Thuanus,
Exaudit, penitus nisi surda obduruit etas
Nostra: Puer prima vestit lanugine malas
Iam tamen hic lauri sibi Phœbus ephœbus honestum*

Fronde caput cingit: Stat: magna turba corona

Cur oculos tendat, cur doctas arrigat aures

Miraris? caussas hinc quo solet ore Thuanus

Patronus dicit, iam quarit nemo frequentem

Qua vis, qua virtus oculis animisque senatum

Defixum teneat. Nam quis non sponte sequatur,

Gallicus Alcides pendentia vincula lingua

Cum semel adduxit, cum vinctas impulit aures?

Surgere dicturus sic debet saepe, sedere

Qui cupiet, dignus praestanti nomine, iudex.

Non alijs gradibus tandem sublime tribunal

Ascendit, maior tam magna sede Thuanus.

Huc ibam: concha sed Triton personat aures:

Audis quo laudes hominis Deus intonat ore?

Tam multis currunt qui nostrum nauibus equor,

Hunc nisi Christophorum celebrant: Hec anchora firmas

Omnes una tenet fortunas, portus & vnus,

Vnaque tam multis statio tutissima nautis.

Sequana iam dudum strepitusque undaque loquaci

Aequoreos docuit resonare haec nomina fluctus.

Quin, admirantes, caelestis laude procellae

Suspensae assurgunt, inuito & pondere pendent.

Aedidit haec clara Triton praeconia voce:

Namque tuam, quamuis sis tanta, Lutetia, classem

Hic mercatorum qua princeps arte regebat

Neptunus? Sed non imo maria omnia fundo

Exhaurire parat, demens, in carmina laudes

Exigua immensas qui deriuare laborat?

Tum me Astrea oculis, quibus emicat acribus ardens

Aspectat: fateor, mora longius exijt, antè
 Dicere debueram, qua relligion e colebat
 Iustitiam, cuius custos sanctusque sacerdos
 Sacra ferens nouit mysteria cuncta Thuanus.
 Cretenses Minoa suum præcellere iurant?
 Vt sunt Cretenses! Quasitor nam licet urnam
 Hic moueat, quid agit, qui ductis sortibus urna
 Cæcropidas pueros solempi morte necabat?
 Offusus cæcis tenebris, & nocte profunda
 Demersus, tennes exanguis territat umbras:
 Clarus purpureo sed lumine, iura Thuanus
 Tot uiuis dixit populis, non mortuus: utrum
 Subdubitas num sit sententia iustior vlla?
 Accipe Iustitiæ lances, hac pone scelestus
 Quod reus admisit, facinus, modò transfer in illam
 Supplicium statuit sceleri quod lege Thuanus:
 Tolle, vides gemina librato examine lances
 Vtque hinc utque illinc æquali pondere pendent?
 Procliuis tamen hic magis est ad præmia Iudex.
 Tempore quo pacis tranquille tuta quiescunt
 Otia, surgentes magnum est sedare tumultus,
 Quos commota fori ciuilia iurgia tollunt.
 Hos dum componit, dum fluctus temperat omnes
 Christophorus, quibus, heu tempestas horruit armis?
 Impius humano respersus sanguine Mauors
 Ibat ouans, ciuèsque fremens Bellona cruentos
 Egerat in ciues, iam quos afflarat Alecto
 Anguibus, horrendum quibus effera sibilat atris,
 Cum fratrum in fratres ferrum Dea Dira veneno

*Armat, in aduersos natorum tela parentes
 Cùm torquet. Tanto sic coniurata tumultu
 Gallia vertebat proprias in viscera vires.
 Ipsa, caput populis, obsessa Lutetia, muris
 Non bene credebat, quin ruptis arcibus, intus
 Intus equus Troianus erat: sed cornua cantu
 Horrisono quamuis streperent, & machina seuæ
 Rumperet ignipotens horrenda tonitrua pugnae,
 Vox audita fuit semper clarissima legum,
 Quam Themis aspirans sacro mittebat ab ore
 Christophori, qui certa canens oracula verus
 Respondit vates, sed non, vt Apollo, canebat
 Ambiguus varias ambages, quem tamen æquis
 Sol oculis vidit, non inuidus, ordine totos
 Bis denos actis dum vertit mensibus annos.
 Hic verò toties dum Sol utrinque recurrit,
 In toto vidit quid tandem pulchrius orbe?
 Nunc igitur luctu quàm longa est, ampla remugit
 Curia, quæ grauius demum vritur anxia curis,
 Atque suum demum testatur vulnere nomen.
 O res humanas, celeri quas turbine casus
 Incertus voluit! Iacerent hæc si tamen vlla
 Fundamenta homines, firmis quæ immota iacèrent
 Sedibus, abiectum quando caput hoc gænnis alto
 Efferreret cælo? Sed mors nox atra: Quid ergò?
 Non caput è densis Latonæ filius umbris
 Attollit? Quando mandauit semina terræ
 Sparsa Ceres, surgit viridi de gramine culmus,
 Alma seges latis iam longè fluctuat agris*

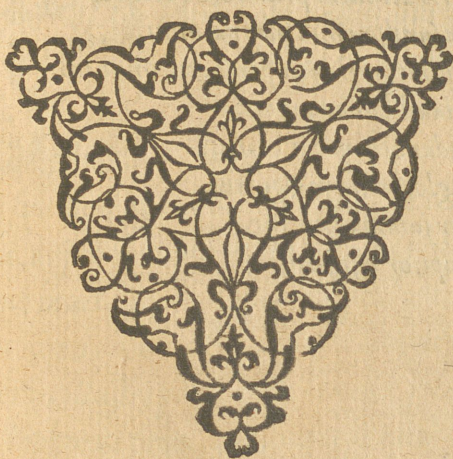
*Iam neque sola suas mirantur Gargara messes,
Cùm Bacchi princeps intus computruit humor,
Pampinus allabens multas tegit ebrius vuas.*

*Vera quidem sunt hæc, non fit medicina dolori
Tam magno tamen his, quæ sunt verissima, verbis.
Tristius infælix nam quando Gallia funus
Fleuit: non etiam quando tot funera luxit,
Non duxit, quid enim? Diri spiracula Ditis
Fæda, per obscenas fauces graueolentis Auerni,
Turpiter impuram largè eructantia pestem,
Sanguineam saniem supera ad conuexa, vomebant.
Templesacerdotes sua deseruere, senatum
Purpurei patres, pallentes: agra medentum
Tota manus frustra tendens ad sidera palmas,
Frrita voce suum sibi Phæbum in vota vocabat,
Non experta suum: Nam quando infestior arcu
Ætherea Graios strauit iaculatus ab arce?
Tum nihil herbarum iura omnia iuris habebant
In morbos, herbis Pestis non porrigit herbam.
Hæc sed ubique licet præsentis mortis imago,
Coram attollebat pallentes effera vultus,
Funereasque faces licet intentabat, vtraque
Sæua manu, in misera fœlix tamen urbe remansit
Christophorus, propriæ vitæ securus, at vnus
Communem, cuncti quam deseruere, salutem
Procurans, solus præsentis occumbere morti
Pro cunctis, votis factisque, Thuane, petebas.
Ergo tuam contra communi morte redemptam
Mutarent omnes: At mors sua ferrea iura*

CHRISTOPHORI THVANI

*Non mutat, sed nos quas possumus, has tibi ritè
Mittimus in ferias, tibi debita dona: Fuiſti,
Cum faceres omnes iuſtos, iuſtiſſimus vnus.
Quis facere ergo tibi ſolemnia iuſta recuſat?*

ACHILLI HARLAEO BAVMONTIO,
ET SENATVS, ET VIRTVTVM OMNIVM
Principi, Ioannes
Burdinus.

I qua meis numeris debentur præmia, Achille,
Hæc à te data sunt præmia magna mihi.
Nam te, quem nullus, nisi tu, superauerit vnquam,
Cum proprijs cum te laudibus orno tuis:
Perficis his verbis vt credant omnibus omnes,
Et me verum, est quæ gloria magna putent.
Esse fides in me te propter summa videtur,
Nulla mihi merces amplior esse potest.

Ad eundem, de eiusdem magi-
stratu, Carmen.

T quondam cœli facies diuersa, nitescit
*H*inc Solis radius, purumque per aer a ridet:
*A*t pluuia lacrymis illinc subtristis, eodē,
*V*t sunt iuncta simul contraria, tempore
luget:

*S*ic sua non paruo distinguens maxima luctu
*G*allia, dissimilis sibi, eodem gaudia ridens,
*E*x quo multa gemens suspiria pectore ducit.
*E*n ut aquas oculus fundens extinguitur alter,
*A*lter ut illustri præclarus lumine splendet.
*C*hristophorus primi qui princeps ante Senatus
*V*inebat, vixit: Sat largo flumine vultum
*Q*uis merget, totus quamuis extillet in vndas,
*F*onte velut labens Arethusa puella perenni?

*A*t tenet hoc, maior tam magna sede, tribunal
*Q*ui virtute viros omnes superauit *A*CHILLES
*H*ARLAEVUS: Nobis ut mulcent gaudia mentem,
*E*ia ut cor lato saliens in pectore ludit!
*I*nuideat metuo ne Diua Lubentia Gallis,
*E*t Dea latitia doleat sua gaudia vinci
*D*iuina, humanis: Tamen hæc tibi (Gallia) cœlo

*A Ioue sunt demissa, vetat sua dona benignum
Quis donare Jouem, vel funditus omnia fundat
Qua conclusa tenet fecundo Copia cornu?*

*En tenebris igitur nubes ut inhorruit, ecce
Vt liquido clarum Sol fundit ab aethere lumen.*

*Sed quæ tam longè, tam latè porrigit umbras,
Nox licet inuoluat tam vastas undiquè terras,
Nox mare, quo tantus terrarum cingitur orbis,
Nox calum, terras, quod & æquora continet unum:
Vix si Aurora tamen tremulis scintillat ocellis,
Si caput exoriens vix tollit ab aquore Thæbus,
Hæc vixdum primæ tenuissima spicula lucis,
Hæc dubiæ nondum bene lucida tela diei
Nox timet, atque rapit volucrem, vaga, turbine currum.
Et fugit, ut celeres trepidi fugere sagittas,
Infesto victor quas Parthus vibrat ab arcu.*

*Ergo extincta licet mors cæca lumina nocte
Illi, qui fuerat lumen numenque Senatus,
Clauferit, has ventura dies citò differet umbras.
Atra suas tenebras hæc Nox diffudit in urbem,
Vna tot immensas quæ latis finibus vrbes
Vrbs capit, ut caput est: Tenebris heu funditus atris
Omnia nigrescunt: Pullata Lutetia vestem
Mutauit, niger & cunctis color iste colorem,
Tam longa fusus caligine rebus ademit.
Aeternam tamen hanc metuis cur Gallia noctem?
Sponte sua celeri tibi vertitur ocyus axe,
Atque tibi properat iam iamque albescere cælum.
Dum loquor, ecce, vides? sacro pulcherrimus ore*

En tuus exoritur radianti lumine Phœbus.
Ut caput illustri præclarum luce refulget!
Sunt quàm acres oculi, qui protinus omnia cernunt!
Respicimus, sed ne tantifulgoris hebescat
Lumine nostra acies: Oculos vel acutiùs acres
Quàm quos aduersus Solem Jouis armiger armat,
Non caligantes tantus perstringeret ardor?
Nunc ubi nox? ubi quas modo formidauimus umbras?
Nunc ubi sunt tenebræ? sunt nunc ubi nubila? Salue
O clarissima lux & lux charissima ACHILLE,
Filia quem Nerei conceptum immanibus undis
Non sæuum genuit mater, sed amabilis uni
Heroïna suo dias in luminis auras
Ædidit Heroï, cui si quis Pelea solum
Comparat, ex formica hominem sic efficit, huius
Ut pater exiguum formicarum agmen, in altos
Myrmidonas, totidemque homines mutauit. Ad arces
Troïanas nisi rex Itachus duxisset Achillem,
Gracia conuersis luxisset victa trophæis:
At qui Gallorum regnator vincit Vlysssem
Hunc tantum, quantum scopuli, Laertia regna,
Atque Ithaca sterili suspensus ab arbore nidus,
HENRICI regnis humilis se subiicit altis,
Regnis, quæ celo magnum caput ardua tollunt:
Gallorum summus, solus regnator ACHILLEM
Elegit, non qui Troïanas verteret arces,
Quas firmis heros defendit viribus Hector.
Sed qui armis legum, quibus est fortissimus, urbem
Seruaret, quam tot iam tum fundauit ab annis

Hectorides Francus tam magna gloria gentis.
Si seruare fuit semper quàm perdere maius,
Gallicus hic, illo quàm Græco maior ACHILLES?
Nec satis, Æacida, faustis tu bella parabas
Auspicij: Quid enim? tam longa, scœmina, palla
Cum traheres caudam, muliebris vestis habebat
Virtutis, quæ sit tam mascula tamque virilis,
Omen? An auspicium faciebat, quàm tua fortes
Briseis tibi raptâ manus armaret in hostem?

At dum tranquilla componit publica pacis
Otia, dum patriæ funestos deiicit hostes,
Iustitiæ gladio pugnans HARLAEVUS ACHILLES,
A magnis rebus multò ad maiora vocauit
Tantum ad facta virum princeps HENRICVS, & uni
Illis, tam longè via quas diuisit, in oris
Absenti cupidè tribuit, presentibus idem
Quod multis, constans, primisque negauit amicis.
Quid sit tum præsens, ô magne HARLAEE, fuisses?
An tibi clara minùs, quàm nunc, luceret honoris
Gloria? nam tales aspergeret inuidus umbras.

Quòd Regem tanti maiestas mouerit oris,
Nil mirum, Rex se Minòâ videre putabat.
Clara suos oculos, quibus emicat acribus, uni
Huic Astrea dedit: Sed quid radiantia tela
Hac memoro? Non hæ sunt, hæc ad prælia, vires
Maiores: Nam quæ plenissima flumina currunt,
Quæ mentes rapiunt omnes, dicentis ab ore
Tam facundo tam fecundo? tanta moueret
Non, etiam quæ sunt durissima pectora, virtus?

Zoilus hæc, nisi tu longè semotus abesses,
Quanquam tum præsens aderas, nec sit licet illis
Montibus aeriis educta Aruernia cælo,
Quæ tam præcipites penitusque proculque recedunt
Vallibus, hanc posset virtutem abscondere, surgit
Et superat victrix sublimi vertice montes,
Aerij montes imis ut vallibus extant.

Ergo te hos illos oculis quibus aspicit æquis
Tot populos, summa vidit Rex Lynceus arce:
Absenti mandatus honos non est tibi, frustra,
(Da veniam, nec enim dubitabo dicere verum)
Absenti frustra delata insignia gaudes:
Nam præsens aderas Nec enim tam magnus Achilles
Corpus es, ingenio mens optima prædita tanto,
Atque Astrea, suis ad te quæ venit ab astris
HARLAEVS demum est, HARLAEVS nil nisi virtus.

Absens exigua virtus regione teneri
Tanta potest: hæc est, quæ terras continet omnes,
Hæc, quæ Neptuni se cuncta per æquora fundit,
Hæc quæ vix capitur, licet id capit omnia, cælo.

Ergo animos nihil est hæc cur absentia tollat.
Tu fortasse tamen meditaris verba, diserto
Ore ut agas Regi, propter data munera, grates.
Desine, tota sibi nam Gallia vindicat ingens
Hoc donum: Patriæ (tibi quæ carissima) mentis
Præripis officium gratæ: nam ferreus omnes
Urgeret somnus, vigilans nisi semper apertis
Adstares oculis: Labor otia, cura quietem,
Atque voluptatem tua vita seuera parabit

Omnibus. Has igitur, quas debet Gallia, grates
Tu sine agat potius: Patria prodesse cupisti
Sed magis atque magis: Tibi Rex donauit, ut omnes
Sollicitus tendas in publica commoda neruos.
Omnibus hos cupide votis optare labores
Cura fuit tibi summa. Regat licet omnia solus
Et nutu solus Gallorum temperet orbem,
Imperio tanto Rex maior, nil tibi maius,
Ut credis, donare tibi potuisse videtur
Nil melius, quam si te nocte dieque iuberet
Constanter summos pro cunctis ferre labores.
Regi igitur grates ut agas licet: At tibi tota
Gallia, dum loqueris, media inter verba rclamat.
HARLAEVS tibi, REX summorum maxime Regum,
Se debere tibi verbis animoque fatetur,
Semper in excubiis sibi quod vigilare dedisti,
Ut me cum magnis possit defendere curis.
Hoc igitur tanti, quae, sola quiesca, laboris,
Tam dulces numquam cessabo carpere fructus,
Qua possum, virtute tua quae plurima possum,
Qua grata possum testari mente salutem?

ALEXANDRI POGONESÆI CARMEN,

AD PHILIPPVM BELINVM, DE SCITISSIMO

PVERO PHILIPPO BELINO,

quem filium vnicum pater morte sic amisit, vt vir
fortissimus magnitudinem animi, contra
vim tanti doloris, retinuerit.

Unere quem rapuit tibi Mors immitis
acerbo,
His tibi carminibus meditamur reddere
naturum.

Carmina dicuntur manes excire sepulchris.
At licet audissem quo murmure Thessalus umbras
Euocat in lucem, tales tamen ore nefando
Et tam sacrilegas non ausim rumpere voces.
Nam semel vt placida manes in morte quiescunt,
Ecquis sollicitet incundo surgere somno?
Nox tacitis positum blandè complectitur umbris
Sopitum caput: Hic sua stare silentia mater
Nox iubet, admissa temerè ne forte loquaces
Tranquilla pacis bona, voces, otia turbent.
Hoc mea de tumulis funesto carmine manes
Carmina non rapiunt: Viuum tamen ecce, videsne
Vt caput è tumulo rediuiuus filius effert?
Vana tuos sensus deceptos lufit imago.

At debere potes spem si tibi longius istam,
Fer modo, reddo oculis tibi clara in luce videndum,
Aequalemq; sibi, similemq; per omnia natum.

Ante puer fuerat: Puerilis forma referre
Et poterit ductis exactos mensibus annos,
Et poterit viui spirantes corporis artus.
Os tenerum geminis libabat ut oscula labris,
Collectum paruis sic os utrinque lacunis
Purpureo tinget rambella labella colore.
Dentibus albescens splendebat eburneus ordo,
Sic ebur hoc fissum splendore nitescet eodem.
Emicuit clavis scintillans arder ocellis,
Splendor idem lumen gemino de lumine funder.
Quaque prius fuerant longi discrimina nasi,
Hac eadem prorsus nullum discrimen habebunt:
Nam teretes aures sublata ad tempora surgent.
Mollis erat capitis pilus & sufflauius, ut ante
Idem mollis erit pariter flauusque capillus.
Ut puer incessu festinans lentius ibat,
Hunc mea sic gressu moderato Musa mouebit,
Hunc ita ferre suis pedibus mea carmina pergent.
Corporis ut species erit haec speciosa videri!
Forma sed ingenij multo formosior omnes
In partes: Hic namque pudor pueriliter audax
Mellito sermone fluet, quoque arsit amore
Musarum, in nostris idem quoque versibus ardor
Lucebit clare: Quos virtus integra mores
A cunctis puris vitiorum sordibus ante
Seruabat, noster fundens sua lumina Phoebus.

Omnibus ostendet populis, gentesque per omnes
Hanc pennis Famam velocibus ire iubebit.

Rite tuo inferias tales mihi mittere nato
Est animus, Pater: hac voueo non vilia dona,
Sum voti reus: At dum voti damnat Apollo,
Diffindi, BELINE, dies mihi postulo multos.
Interea, si sum tibi cura, impendito curam
Ut viuas: A me si, qui tua funera cantent,
Expectas elegos, spem frustra pascis inanem:
Non etenim viuam, si quæ tibi stamina vitæ
Rumperet, hos eadem non Parca resolveret artus,
Hos, qui non grauibus, tam paruo in corpore, vinculis
Hunc animum retinent, animum qui iunctus amore,
Dimidia cum parte tui, BELINE, cohaeret.

G. FAIO CANONICO CHARNV-
tensi, Reginæ Matris Elemofinario, Alexan-
dri Pogœsæi pro xenijs, ZONA.

S bene præcinctus, Fai, tamen accipe Zonam.
Huic ego mandavi ne te complexa teneret
Tam magno, quàm te vincitū complector amore.
Nam quando nexis te solueret anxia nodis?
Ergone cedo bonis? Nam Zonæ vincula soluit
Debitor aris inops, cui ius civile remittit,
Ne soluat nomen: Fateor, semperque fatebor
Me debere tibi quantum non reddere possim,
Nomina sed nobis, bone creditor, omnia donas.
Namque tibi non arca deest. Non hanc tibi dono,
Tanquam perdideris possis vel perdere Zonam.
Non hæc virginibus quondam subnixæ Lacænis
Texerat occultum tacita sub veste pudorem,
Virgineam castus Zonam soluisse timeres.
At Zonis triplex si Gratia nuda solutis
Ire solet, dubito gratum, quod Zona reuincit.
An tibi sit munus, cui Gratia libera pugnat.
Sunt comites illæ Veneris, quibus, optime Vesper,
Dum Cytherea choros ducit tua, lumina præfers.
Sed tibi si, Fai, magno pro munere Cestum
Mitteret ipsa Venus, Veneris tu munus amares?

Captus an illecebris caperes tam futile donum?
Ut grauis es, nunquam faceres: Tibi pura voluptas
Dulcius è liquido diuini nectaris vndam,
Fonte, nec arefcit tam flumen amabile, fundit.
Quid si, casta satis non credita, Claudia Zonam
Tenderet, acciperes? Siquidem distenta morantem
Herentem que in aqua, mira virtute, Deorum
Ad litrus matrem facili subduxit ab vnda.
At nil quod nolis de te mala fama susurrat,
Imò Jouem Elicium tibi mens diuina, iacentes,
Supplicibus votis cælesti ducit ab arce
In terras: Quamquam noli contemnere zonas,
A te ne credant sperni sua numina Diui.
Namque sibi a Zonis hi ducunt nomen, ut ille
Duxit ab euersa Carthagine Scipio nomen.
Est deus Alcides, etiam zonarius: Omnes
Sic dii gaudent, stabili qui sede quiescunt,
Et dubij vario non cæli errore vagantur.
At tibi Leucothoe, namque est Dea candida, zonam
Si daret, acciperes? Tanquam tu credere ventis,
Fratoque velis vitam committere ponto,
Naufragus & nudus quo vix enauit Vlixes.
His tibi non opus est, Fai clarissime, Zonis,
Ut tibi non opus est hac, quam tamen accipe, zona.
Vtilis ante mihi fuit, hac bona namque magistra
Verba mihi dictat, quæ tu legis omnia, mutus
Hac sine, nam vocis mihi quæ noua caussa? fuisset.
Tentassenne tuas modulari carmine laudes?
Argumentum ingens, nostris & viribus impar.

Quod tamen æternis meditamur pingere chartis.
At semel in lucem quæ sunt ventura, tot annis
Victura, hæc multis, cauti, tractabimus annis,
Extremo donec satis ungue polita nitescant.
Accingom ad opus: Tu vero cingere corpus
Hac indignari, Fai carissime, zona
Noli: Nam cælum, quo tu caput arduus effers
Ipsam etiam cælum, quo tu post Fata quiesces
Non indignatur zonis vel quinque teneri.

ALEXANDER POGOE SVS

Lectori.

Admeti quando pascebat Apollo iuuenos,
Debit articulis non tetigisse lyram.
Nam cur ad brutas bona carmina perderet aures?

Ad numeros tauri corpora (credo) mouent.

At grege de populi Phœbeos inter olores

Ausus sum digitis increpuisse lyram.

Peccaui, fateor: Quid tum? Peccaui Apollo,

Quin magis est Phœbi quàm mea culpa grauis.

Nam bona perdebat, prudens, sua carmina Phœbus,

Do mea, quò fiant optima, quæ mala sunt.

Idem Lectori.

Quem nos Christophoro debemus, habemus honorem,

Huius qui verbis funera prosequimur.

Ornari tanto nolles tu, Lector, honore,

Nenia non tanti est ut moriari? Sapis.

Viuis uti fias bonus, ut fuit ille Thuanus?

Viue igitur, longa nam tibi vita opus est.

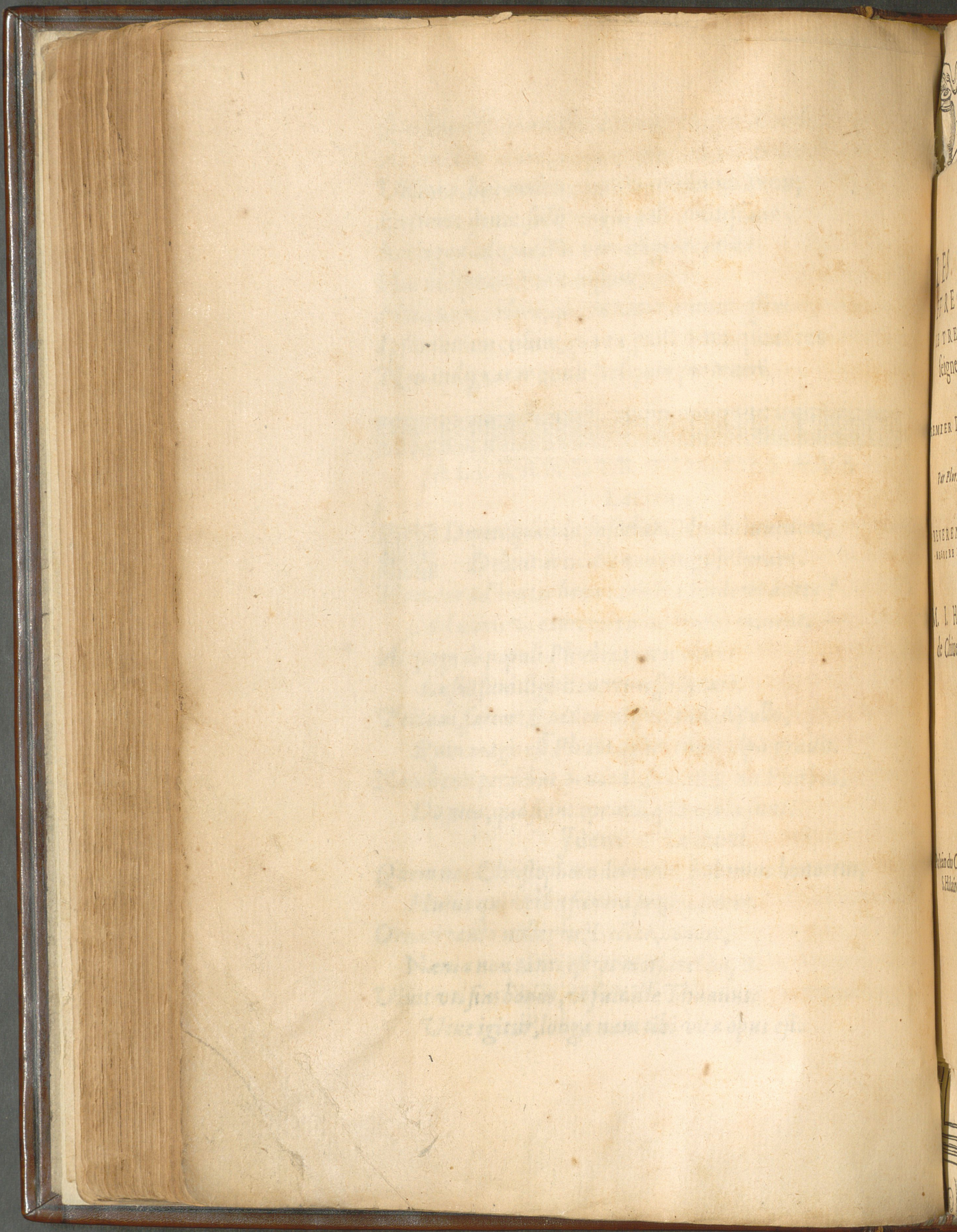

VS

is,

rem,

LE P
REG
TRÉ
régner

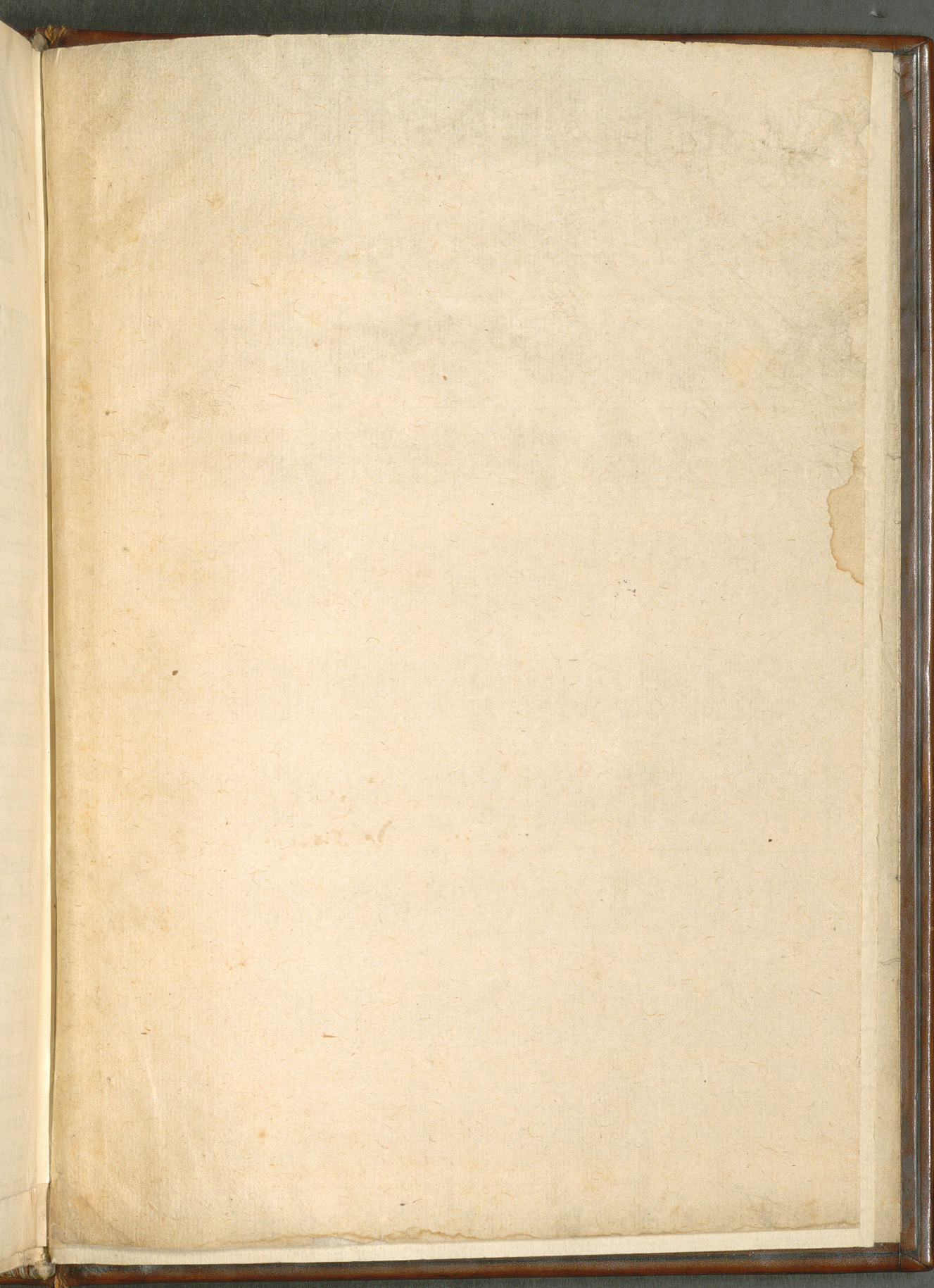
EMER P
So
to Flor.

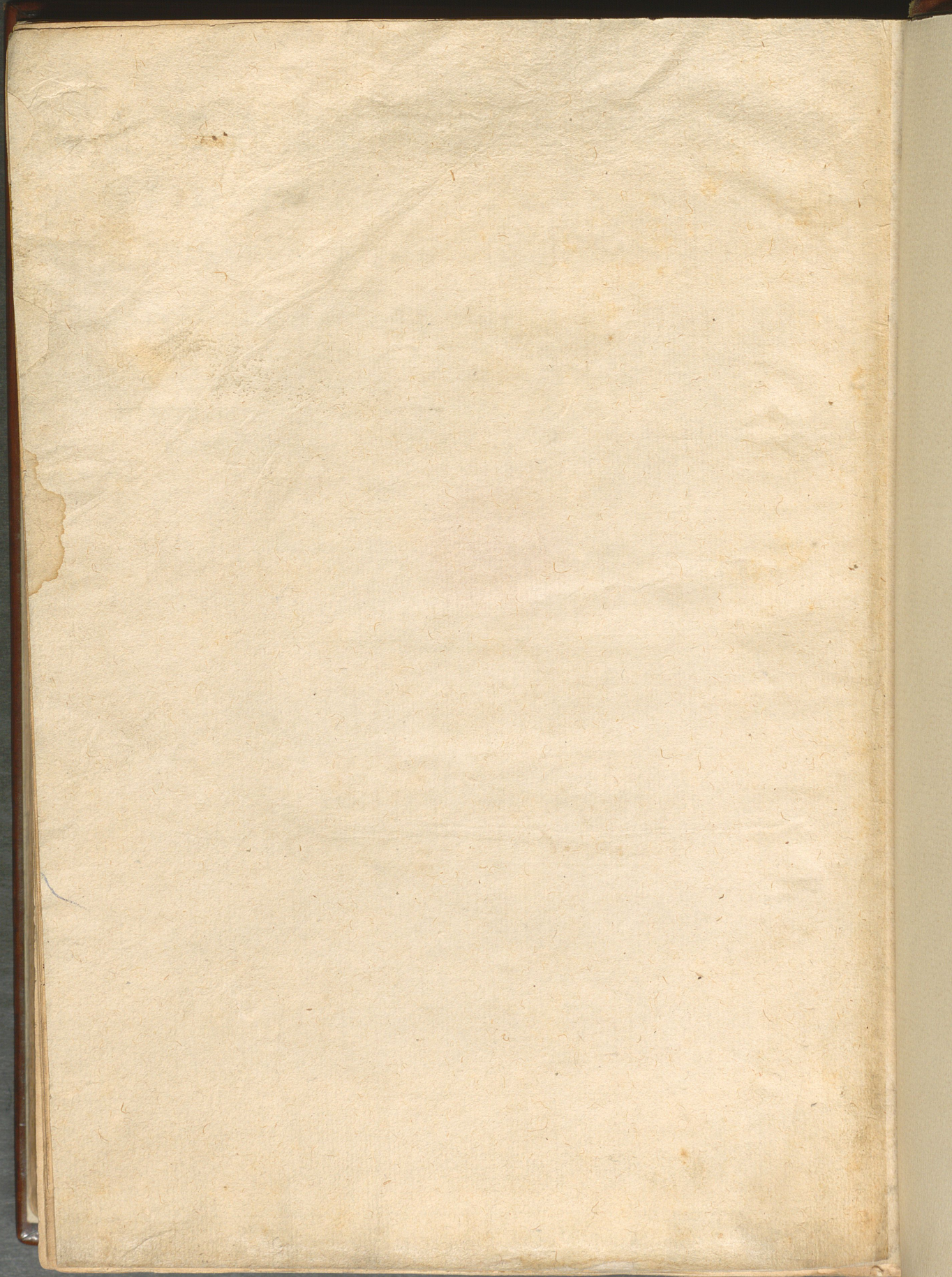
VEREN
MONT P.

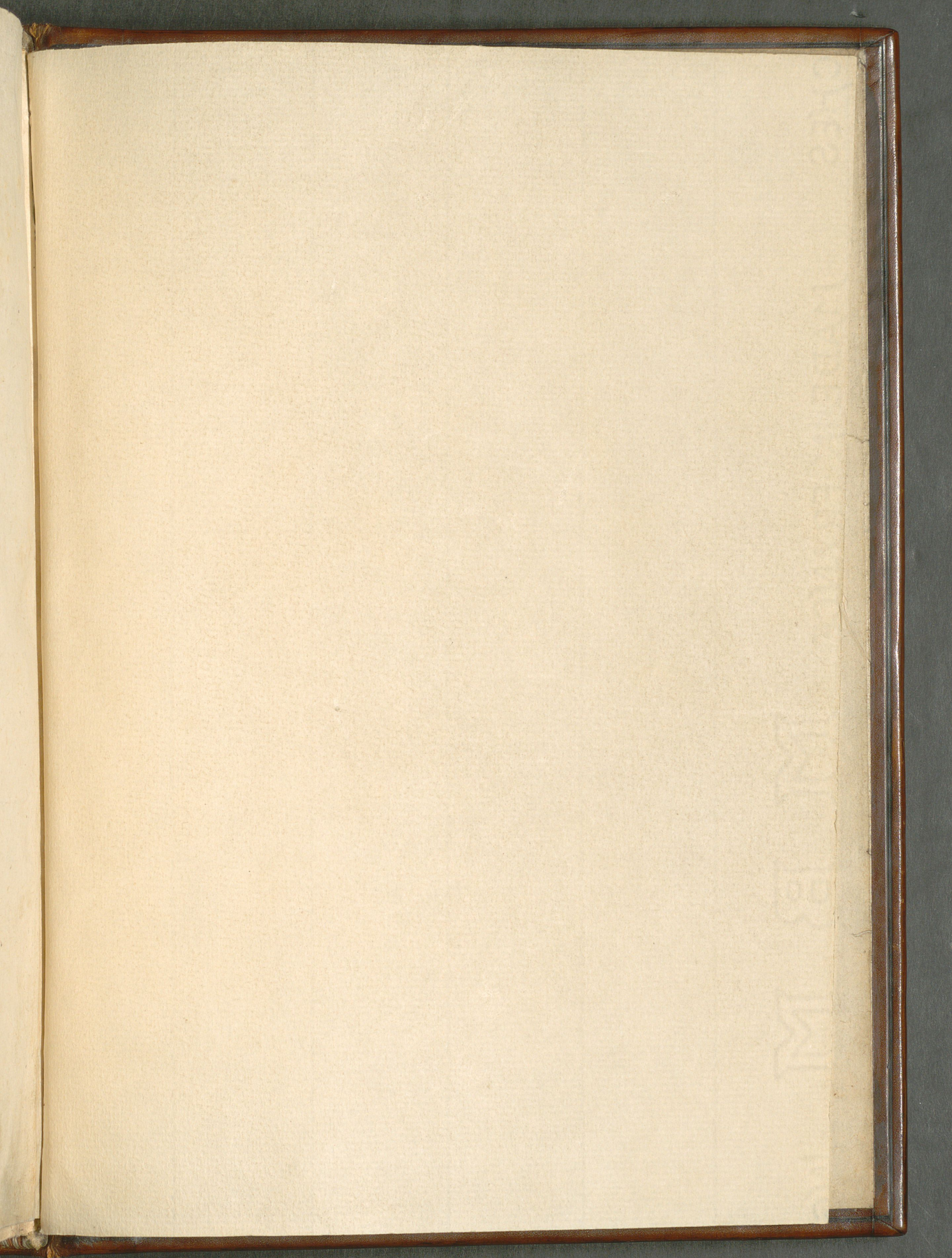
M. L. H
de Chine

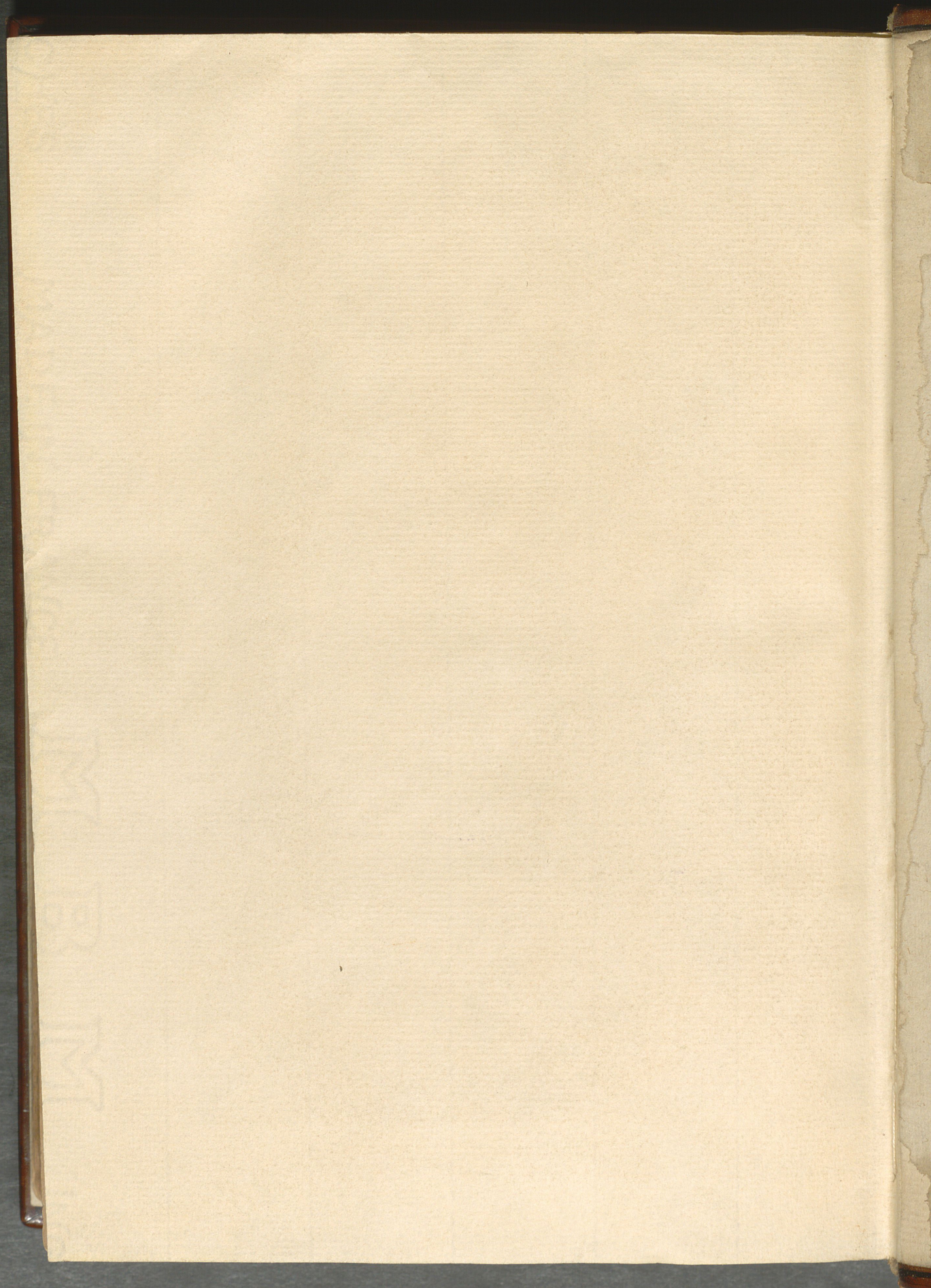
Plan de Ca
Histoire

Restauré et relié à l'atelier
bibliothèque en 1985.
par M. FERRAZZA
et A. PERROT-MINNOT.

